

SLOVENEK

Velja po pošti:

celo leto naprej K 26.—
pol leta " " 15.—
četrt leta " " 6:50
en mesec " " 2:20

V upravnishvu:

celo leto naprej K 22:40
pol leta " " 11:20
četrt leta " " 5:60
en mesec " " 1:90

Že pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:

Enostop. petlitvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisli se vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 8 strani.

Pozdrav slovanskim bratom!

Svojo veliko kulturno nalogo je organizirano slovansko časnikarstvo v novjšem času začelo izvrševati tudi s tem, da je postalo glavni činitelj za splošno približanje slovanskih rodov ne le v besedi in pismu, ampak zlasti še s prirejanjem velikih sestankov, na katerih se spoznavajo literatje in politiki sploh. Osrednja zveza slovanskih časnikarjev, ki je začela zbirati in organizirati samo časnikarje, je postala tudi ognjišče, okoli katerega se radi zbirajo politiki iz raznih slovanskih krajev, ki drugače nimajo priložnosti, da bi se sešli in spoznali.

Že drugič so si letos izbrali slovanski časnikarji Ljubljano za svoje zborovališče, in Ljubljana kot središče slovenskega naroda jih pozdravlja z najsrčnejšimi bratovskimi pozdravi.

Slovenski narod, od vseh zapuščen, se je ohranil iz lastne moči in napreduje po sili svojih idej in svoje organizacije. Koliko večjo bodočnost imajo pred sabo drugi številnejši slovanski narodi, ki žive v srečnejših razmerah in lahko nastopajo samostojno v veliki tekmi narodov!

Mi verujemo v bodočnost Slovanstva! Na Vzhodu vstaja nova mlada sila, pred katero se umika utrujeni Zapad. Zakon zgodovine je, da menjavajo narodi svoje vloge in da prehaja vodstvo od enega na drugega. Od romanskih narodov je prišlo prvenstvo na germanske narode, in zakon zgodovine terja, da stopa na plan slovanski rod kot odločujoči činitelj v družini narodov.

Narodi se dvigajo in padejo. Krščanstvo narode dviga na višino kulture; ko nastopi neka hiperkultura s svojim prenasitčenjem, začne pešati morala, nastopa odpad od krščanstva. Tak narod začne hirati v svojem jedru in gine kakor rastlina, ki se je preživela. Svetovna zgodovina je priča tej resnici.

Tudi slovanski narodi so dosegli svojo kulturo po krščanstvu. Čim globlje in čistejšje je prodirala krščanska misel v ljudstvo, tem višji je njegov umski in splošno kulturni napredek. Čim svobodnejše se je razvijala krščanska misel, čim bolj neovirana od zunanjih spon, tem višja je ljudska kultura. Zato je v katoliških slo-

vanskih narodih splošna ljudska kultura najvišja.

Mi verujemo v bodočnost Slovanstva! Iz tisočletne zgodovine njegove sije toliko svetlih žarkov, da zmagovito prodirajo temine in svetijo v bodočnost z jasnimi svitcem nadepolne gotovosti. Borba je življenje, in v borbi se vrste zmage s porazi. Zato nas pa ne motijo posamezni neuspehi, kajti korak v bodočnost je gotov, začrtan v neizprosni zgodovinski razvoju.

Radost nas navdaja vsikdar, kadar se zbirajo Slovani k skupnemu delu, kajti vsak sestanek pomeni korak dalje k zblizanju in k razumevanju. Zato pa srčno pozdravljeni na naših domačih tleh, bratje iz velike Rusije in iz viteške Poljske, iz delaljubne Češke in iz tužne Slovaške, mili bratje nam Hrvatje in Srbi! Bil Vam ugoden in prijeten obisk pri Slovencih! Glejte in uživajte to našo lepo domovino! Čuval in branil jo bo slovenski narod vsikdar! Vas pa sprejema, Vas vabi in venča, Vam odpira svoje čare s posebno ljubeznijo, kajti bratje ste nam, ljubljani in dobro došli!

Jugoslovani in vshodno cerkveno vprašanje.

(Referat o zagrebškem bogoslovnem sestanku.)

Zagreb, dne 3. sept. II.

Za dr. Marchettijem, ki je govoril o vzrokih vshodnocerkvenega razkola, je govoril profesor bogoslovja v Mariboru dr. Fran Kovačič. Njegov govor, globok zamišljen, temelječ na samostojnem proučevanju, je razjašnjeval nekatera važnejša vprašanja o vshodni cerkvi, ki bi prišla pri uniji v poštev. Predvsem je treba rešiti dve principijelni vprašanji. Prvo: Jeli naša akcija aktualna, potrebna? Tu se nam je ugibati dveh ekstremov, fantastičnega idealizma in malodušnega pesimizma. Vshodna cerkev je v silno kritičnem položaju; zapadnim idejam se ne more več ubraniti, kitajski zid, ki je bil dosežaj med Vzhodom in Zahodom, pada. Racionalizem in subjektivizem, ki ga mladi ljudje prinašajo z zapadnih vseučilišč v svojo domovino, približuje pravosl. cerkev protestantom. Mlada izobražena duhovščina, ki bo kdaj tvorila episkopat, bo

vzhodno cerkev pripeljala v Harnackov tabor. Oni seveda ne razumejo, kaj je protestantizem in racionalizem, ker so predaleč; a mi, ki protestantizem gledamo od bližje, vemo, kaj je. Zato pa je naša dolžnost, vzhodne brate pritegniti nase, da ne bodo poluteranjeni. Drugo načelno vprašanje: Kako to akcijo vršiti? Diplomatični govori in politične spletke tu ne veljajo. Politična sredstva veri niso v korist. Dvojna pot je: teoretično-znanstvena in praktično-popularna. Govornik opozarja na par znanstvenih momentov. Razvoj vshodnega bogoslovja, razvoj dogem poznamo pre malo. Če proučujemo vshodno kulturo, bomo zasledili, da je današnje vshodno bogoslovje le posledica gotovih predpogojev. Staroslovensko literaturo, ki nudi toliko kulturnih problemov, so dosedaj študirali samo filologi, a je seveda niso mogli prav umevati in uporabljati, ker niso bogoslovno izobraženi. Dalje je treba študirati razvoj vshodne liturgije, vpliv zapadne kulture na vshodno in nasprotno, vshodno literaturo. Naši listi naj prinašajo poročila o vshodnih kulturnih pojavih. Glasilo naše akcije »Litterae Slavorum theologiae« naj po vzgledu nemške revije »Jahrbuch der Zeitgeschichte« seznanjajo vzhod in zahod o kulturnem napredku Slovanov. Seveda je tudi vshodnim teologom treba dogmatične poglobitve; ni pošteno, če delajo kakor Harnack, kar je njihovim trditvam ugodno, citirajo, kar jim nasprotuje, ignorirajo. Mi ne smemo biti taki, temveč moramo pošteno, z ljubeznijo do resnice in z ljubeznijo do bratov pomagati jim, da pridejo do resnice. Tako težko vprašanje je vprašanje o orientalskih svetnikih: historik, dogmatik, narodni psiholog imata tu dovolj dela. Asketizem in mističizem je tam drugačen, odvisen od posvetnih pogojev; tudi lokalni kult pride tu v poštev. Zanimiv pojav je v vshodni cerkvi to, da ima poleg onih svetnic, ki jih časti tudi zahodna cerkev, samo še pet drugih. To je tatarski vpliv; orientalski despotizem ne priznava ženski nikakih višjih zmoglosti. Dalje sodi sem vprašanje o koledarju, tudi to vprašanje je treba rešiti v soglasju z zgodovino, z dogmatiko in moralno. (Vshodna cerkev se drži namreč starega julijanskega koledarja, ki je 13 dni za našim.)

Tako je treba partikularna vprašanja z resnicoljubno objektivnostjo preiskovati in resnico sprejeti, čeprav pride od na-

sprotnika. Tudi znanost ima policijo, a le proti laži in licemerstvu; poštenu, odkritosrčni vedi se ne stavijo nikake meje; kjer je resnica, tam ni treba strasti. Ravnajmo se po besedah sv. Avguština: Sovražite napake, a ljudi ljubite.

V debato, ki se je začela o dr. Marchettijem predavanju, je posegel zadrski profesor dr. Luka Jelič, ki je konštatal, da je akcija za zjedinenje vshodne in zahodne cerkve znak naše zrelosti in kulture. Kar se cesaropapizma tiče, je po govornikovem mnenju prvi njegov početnik Konstantin Veliki, ki je hotel veljati za škofa zunanjih cerkvenih zadev. Poleg tega cesaropapizma je tudi važen vzrok razdora četrta križarska vojska leta 1204., v kateri je benečanska politika za 60 let uničila grško cesarstvo. Duhoviti mislec opozarja na dejstvo, da je poljska politika zakrivila, da Rim ni dovolil ruskemu velikemu knezu naslova car ter aplicira ta dejstva na srbskohrvaški spor.

Nato je profesor dr. Grivec o bogoslovski znanosti izvajal nekako sledečo misli: Temeljita bogoslovska znanost je ona pot, po kateri se bodo najlozje odstranjale razlike, ki ločijo vshodno in zahodno cerkev, in podirali predsodki in meje narodne ozkosrčnosti, ker prava, objektivna znanost mora voditi do resnice. Temeljita in solidna znanost bo povzdignila ugled cerkve in ji pridobivala vedno nove inteligence. Gojitev pozitivne bogoslovske znanosti je velikega pomena zlasti za našo dobo, dobo vsestranske organizacije. Zgodovinsko dejstvo je, da se organizacijska zavest in organizacijsko delo razvijata sorazmerno z napredkom znanstvenosti. Nemci, zlasti nemški katoliki, zato tako vsestransko, tako hitro napredujejo, ker polnijo njih vrste temeljiti znanstveniki. Bogoslovska znanost namreč ni nekaj samo za se obstoječega, iz drugih ved izločenega, ampak je v tesni zvezi s svetno znanostjo; v harmoničnem soglasju druga drugo spopolnjuje in podpira. Tudi nam Jugoslovonom, ki smo na meji med katoliškim zapadom in nekatoliškim vzhodom, je treba samostojne bogoslovne znanosti, ako hočemo katoliško misel in še posebej idejo unije z uspehom zastopati. Za tako eminentno kulturno vprašanje, kakoršno je to, gotovo noben trud ni prevelik. Saj je vshodno cerkveno vprašanje od leta 1453. sem slovansko vprašanje. Študij krščanskega Orienta je dandanes modern; Slo-

LISTEK.

Na ruski cenzuri.

(Lastni dogodki iz nedavnega časa.)

Dr. Leopold Lénard.

Tako se mi je godilo na ruski cenzuri v Varšavi meseca grudna lanskega leta: Oprostite! Sem se zarekel. — Saj na Ruskem ni več cenzure! V prenovljenem »državnem ustroju« — tako se namreč imenuje uradno in pravilno oni novi državni sistem, ki vlada sedaj na Ruskem in ki je proizvod največje državniške bistroumnosti ruske birokracije, teži pa za tem, da se združijo vsa mogoča politična protislovja novih in starih časov tako, da ostane pod novimi imeni vse po starem — v tem državnem ustroju se je morala tudi zastarela in zacofana cenzura umakniti in reformirati. Reforma se je pa izvršila na ta način, da se je z dotične hiše snela tabla z napisom »Cenzura« in obesila druga z napisom: »Odbor v tiskovnih zadevah.«

Jaz imam vkoreninjeno napako, da se ne morem nikjer ločiti od svojih knjig, s katerimi sem se tako seživel, kakor berač s svojo malho. Kjer ostanem vsaj nekoliko dalje časa, pripeljem s seboj mnogo potrebnih in nepotrebnih knjig. Tako sem tu-

di, ko sem odšel za več časa na Rusko, vzel seboj dva zaboja knjig. Vožnja z Dunaja do Varšave me je stala po železnici od knjig okrog 10 rubljev, predno sem jih pa v Varšavi dobil v stanovanje, sem izdal nad 35 rubljev, da ne govorim o stroških, o katerih se na Ruskem ne govori.

Sicer mi je bilo znano, da za absolutnih časov ni kazalo jemati knjig s seboj na Rusko, če bi pa tega ne vedel, bi me na drastičen način podučil slučaj s Kettejevimi poezijami. Toda v prenovljenem ustroju« je menda tudi to prenovljeno?

Kaj pa je bilo s Kettejevimi poezijami? Kdor tega še ne vé, mu pa na kratko povem.

Za mojih gimnazijskih let je bilo v Ljubljani nekaj nadarjenih dijakov in vnetih rodoljubov. Shajali so se skupaj, zlagali pesmice in se vadili v slovanski pisavi ter sanjali o svoji in svojega naroda prihodnosti. Iz tega kroga je izšlo več znanih slovanskih pisateljev in pesnikov. Večinoma so si dajali ruske psevdonime, uzorili so se na ruskih pisateljih in delali načrte, kako bodo nekoč prepotovali sveto Rusijo, da se iz nje navzamejo pravega Slovanstva.

Eden med njimi je bil Dragotin Kette, ki je posebno rad študiral malorusko poezijo, ter pozneje postal eden najboljših slovanskih pesnikov. Toda sreča mu ni

bila mila. Pri vojaki se je prehladil, dobil sušico in umrl tako še mlad. Šele po njegovi smrti je izšel zvezek njegovih poezij.

Med tem je dobil še drugi član tega krožka, dr. Ivan Prijatelj, od avstrijske vlade naročilo, da popotuje po Ruskem in izpopolni tam svojo vedo iz slovanske filologije.

»Toliko sva govorila, da pojdeva enkrat skupaj na Rusko, a te je poprej pobrala smrt,« rekel je dr. Prijatelj svojemu umrlemu tovarišu, »pojdeš pa sedaj v delu svojem z menoj,« ter je vzel na pot ravno izišli zvezek njegovih poezij.

Toda na meji so bili pazniki sreče in reda svete ruske države mnenja, da bi bil drobni zvezek poezij slovenskega pesnika Dragotina Ketteja lahko nevaren slovanski Rusiji, ter so ga konfiscirali.

Dr. Prijatelj je pojašnjeval, da mu je knjiga kot spomin na njegovega rajnega tovariša in prijatelja izvanredno draga in da ne vsebuje nič drugega kot lirčne pesmi v duhu maloruskega naroda.

Vse zaman.

Slednjič so se dali strogi možje v toliko pregovoriti, da so rekli, ako plača toliko in toliko rubljev za pošto, bodo odposlali knjižico v Peterburg na glavno cenzuro, in ako tamošnji gospodje sprevidijo, da sme uradnik na dunajski dvorni knjižnici, dr. Ivan Prijatelj, čitati pesmice svo-

jega rajnega prijatelja in rojaka, mu jih bodo izročili.

Prišedši v Peterburg, je šel dr. Prijatelj takoj na glavno cenzuro vprašati, če je prišla njegova knjiga. Toda poezij ni bilo in ni bilo. Tako je čakal nekaj mesecev in hodil od časa do časa povpraševati, če je knjiga že prišla in kazal svojo pobotnico, da je plačal toliko in toliko rubljev za pošto.

Slednjič je bilo gospodom na glavni cenzuri njegove sitnosti preveč, in nek gospod ga vpraša od zgoraj doli:

»Od kod pa ste vi?«

»Iz Avstrije,« odvrne dr. Prijatelj ponosno v zavesti svojega poslanja od ministrstva.

»Vi ste iz Avstrije, mi smo pa na Ruskem, marš ven,« odgovori uradnik.

Tako se je zadeva končala, a ruska cenzura še do danes ni rešila vprašanja, če se smejo čitati poezije Dragotina Ketteja.

Toda o prenovljenem državnem ustroju ne bo tako hudo, mislil sem si in sem šel sam na cenzuro v Varšavi, da bi gospodom olajšal njihovo trupalno delo pregledovanja mojih knjig.

Saj pa to res ni bila lahka reč, pregledati dva zaboja knjig najraznovrstnejše vsebine in v 18 raznih jezikih. Tu so bili n. pr. v izvornih jezikih hebrejska

vani bi morali tu najvažnejšo vlogo igrati. A če tudi pri tem ne dosežemo unije, dosežemo vsaj večjo toleranco do svojih bratov, dosežemo povzdigo kulture.

K aktivnemu udeleževanju te velepomembne akcije na pozitivno znanstvenem polju nas mora siliti tudi naša lastna korist. Ta akcija je pač najgloblji temelj slovanske vzajemnosti; vzhodno cerkveno vprašanje je torej naše vprašanje. Prvi upolnjeni pojav te vzajemnosti so »Slavorum litterae theologicae«, bibliografična revija, ki si je tudi pri izvenslovanskih narodih pridobila zanimanje in ugled. Od nas je odvisno, bo-li zmagala na vzhodu katoliška ideja. Od naše bogoslovne znanosti je odvisna srečna rešitev vzhodnocerkvenega vprašanja.

III.

Profesor dr. Gruden je razpravljal o slovensko-hrvatski znanstveni organizaciji. V uvodu povdarja, da noče podati teoretične razprave, ampak navesti le nekaj konkretnih predlogov o hrvatsko-slovenski vzajemnosti, ki je z vprašanjem o uniji le v posredni, a zato nič manj važni zvezi. Slovenci obhajajo letos štiristoletnico Trubarjevega rojstva. Trubar se slavi in povečuje kot začetnik slovenske književnosti. Resnici na ljubo radi priznamo, da nam je došla ab inimicis salus, a isti resnici na ljubo tudi povdarjamo, da naše verno ljudstvo tudi pred Trubarjem ni bilo brez knjige. Poleg Italijanov in Nemcev so v slovenskih pokrajinah oznanjali blagovestje tudi hrvaški duhovniki, ki so se za razširjanje in utrditev vzvišenih krščanskih resnic posluževali tudi pisane besede. Da je bila hrvaščina v tesnem stiku s slovenščino, priča obilica hrvatskih napisov, ki so jih na cerkvah in kapelicah napravljali kranjski plemiči. Zelo živahna je bila tedaj tudi hrvatska korespondenca. Trubar sam je včasih tožil, da ne razume hrvatske knjige. Vse to kaže, da Trubarjevo delo ni tako novo, kakor se navadno slika, a tudi ne tako zaslužno, kakor se povečuje. Dolenjskemu narečju je Trubar pač pripomogel do zmage, a je zavrgel edinstvo s Hrvati; zato po pravici Linhart trdi, da je bila ta poteza pri reševanju jezikovnega vprašanja nesrečna. Od Trubarjevih časov hodijo Hrvatje in Slovenci vsak svojo pot. Res je, da se pod vplivom časovnih razmer vsak narod razvija individualno, vendar med Hrvati in Slovenci ni take razlike, zato tudi ločitev ni opravičena. To so uvideli tudi možje, ki jim je v hrvaški in slovenski literaturi odmerjeno odlično mesto in ki so sami skušali obnoviti hrvaško-slovensko vzajemnost tudi v pismu. Čeprav se poskusi Ilirov niso uresničili, je vendar težjenje po kulturnem edinstvu še vedno mogočno; ali je pa tudi izpeljivo? Na oživotvorjenje Vrazovega idealizma ni misliti, treba treznosti, in težko vprašanje bo izpeljivo. Neki vseučiliški profesor je nekoč trdil, da se prevajanje hrvaških del na slovenščino in obratno ne spleča, češ, da slovensko izobraženstvo hrvaško knjigo ume tudi brez prestave.

Vendar je žalostno, a resnično dejstvo, da je hrvaška knjiga Slovencu dostikrat tuja. Da se oživi hrvaško-slovenska vzajemnost, treba predvsem medsebojnega spoznavanja. Z medsebojno kulturno imovino treba seznaniti oba bratska naroda. Narodna podjetja ne smejo biti omejena na Slovence ali samo na Hrvatje, ampak morajo postati skupni interes obeh narodov.

Govornik pohvalno omenja vzajemnost obeh matic, da namreč »Hrvatska Matica« vsako leto izda eno slovensko knjigo s hrvaškim komentarjem in obratno »Slovenska Matica« hrvaško knjigo s slovenskim komentarjem. Za vzajemno delo in medsebojno spoznavanje se naj dela na skupnih sestankih, socialnih kurzij, katehetskikh shodih; to načelo naj ima Leonova družba in razne druge prireditve. Najložje pa se dá doseči slovensko-hrvaška vzajemnost na znanstvenem polju. Znanstvo je strogo umstvena stroka, ki ne pozna ozkosrčnih narodnostnih ozirrov. Jugoslovanska znanstvena akademija ima pravilo iminentne važnosti, da mora sprejemati znanstvena dela v obeh jezikih. Že praktično uvaževanje naših književnih razmer nas mora siliti k znanstveni vzajemnosti. Čim bolj se bo širil trg čitajočega občinstva, tem ložje bo izdajati velika, obsežna znanstvena dela. Zato pa naj ne bo kulturnega napredka, ki bi ne postal lastnina obeh narodov. Nato predlaga tozadevne resolucije, ki so bile enoglasno sprejete.

Za dr. Grudnom je govoril djakovski profesor dr. Svetozar Rittig o »Leonovem društvu«. Večjega znanstvenega podjetja nimamo, ker smo se dosedaj morali boriti za obstanek. Zato pa imamo pri nas malo strogo znanstvenega, malo originalnega dela. Dandanes se vse organizuje, tudi znanost se mora organizirati; treba nam je znanstvenih društev, da se delo razdeli in specializira. V vseh panogah kulture se javlja ali krščansko ali protikrščansko načelo. Protikrščanska znanost je že skoro povsod organizirana; pohitimo tudi mi s svojo organizacijo. Kaj premore organizirano znanstveno podjetje, nam najlepše kaže dunajska »Leonova družba«, ki je središče katoliškega znanstvenega dela na Dunaju. Ali naj tudi mi Hrvatje osnujemo novo znanstveno društvo? Gotovo nam je potrebno; Pijevo društvo, ki ga je ustanovil Mahnič, ne zadostuje, ker mora biti v središču hrvatske kulture, v Zagrebu. Referent predlaga resolucijo, naj se to društvo prenese iz Senja v Zagreb; po njegovem mnenju naj bi imelo dve sekciji: apologetsko in filozofsko. Resolucija se sprejme.

Dr. Pazman utemeljuje potrebo hrvatske znanstvene bogoslovne revije, v katero naj se razširi »Katolički list«, ali pa naj se osnuje nova revija.

Dr. Grivec govori o znanstvenih seminarjih na bogoslovnih učiliščih, kateri naj se v smislu sklepa avstrijskega episkopata z ne 13. novembra leta 1901 v povzdigo znanosti ustanove v semeniških. Ti naj bodo dvojne vrste: splošno znanstveni seminarji in seminarji za posamne stroke.

Nato se oglasi k besedi še enkrat dr. Rittig, ki govori o sedanjih odnošajih med vzhodno in zahodno cerkvo in navaja tudi najvažnejšo literaturo, iz katere se je mogoče poučiti o sedanjem razmerju med obema cerkvama.

Popoldne, 31. avgusta, nastopi, burno aklamirano, plovdivski profesor in zastopnik bulgarskega nadškofa Meninija, o Hieronim Jarakov. Impozantna osebnost, sonoren glas, precizna izgovarjava blaglasne bulgarsčine je govorniku v hipu pridobila simpatije vseh poslušavcev. V enournem govoru je podal zgodovino katoliške cerkve na Bulgarskem, žalostni položaj Bulgarske pod turškim jarmom ter ne-

umorno delovanje bulgarskih frančiškanov v prid boljši bodočnosti.

Potem je govoril ravnatelj grško-katoliškega semenišča v Zagrebu, dr. Dionizij Njaradi, kako popularizirati idejo o zjedinenju vzhodne in zahodne cerkve. Največjo važnost polaga govornik na to, da vlada ljubezen med katoliki grškega obreda in latinskega obreda. Katolikov grškega obreda ne smemo smatrati za manj vredne katolike, za katolike druge vrste. Svoj navdušeni govor je končal z besedami največjega učitelja vzhodne cerkve, sv. Bazilija: »Odstrani, o Gospod, razdor v Cerkvi, razkropljene zberi, zaslepljene spreobrni in jih privedi v sveto apostolsko cerkev«.

Dr. Pazman poroča o apostolatu sv. Cirila in Metoda, ki ga je ustanovil prvotno Slomšek in ki že obstoji kot mogočna organizacija v Velehradu na Moravskem. Ta družba ima namen širiti katoliško vero med Slovani.

Vsak govornik je koncem svojega govora povzel predmet svojega govora v resolucijah, ki so jih zborovavci soglasno sprejeli.

Vsi govori so bili praktično konkretni, ne suhoparna teoretična razmotrivanja; govorniki so prišli do svojih zaključkov po stvarnem, objektivnem razmišljanju, ki se ne udaja fantazijam, a tudi ne tone v pesimizmu.

V svrhu udejetvenja sprejetih resolucij se je sestavil eksekutivni odbor iz sledečih gospodov: Izmed Slovencev: dr. Gruden, dr. Grivec, p. dr. Guido Rant, dr. Fr. Kovačič, dr. Aleš Ušeničnik; dr. Ujčić iz Gorice; Vico Medini, dr. Jelič iz Zadra; dr. Rittig, dr. Vincetić iz Djakova; O. Brixi, dr. Njaradi, dr. Pazman, dr. Dočkal, dr. Marchetti iz Zagreba.

Ni dvoma, da bo ta znamenit sestanek odličnih teologov važno kulturna pridobitev za Jugoslovane. Vzajemnost med Hrvati in Slovenci je postala tesnejša, a tudi vzajemnost med Slovani sploh je dobila novo oporo, pojmi o uniji se vedno bolj bistre, akcija za unijo postaja vedno popularnejša, a njen temelj vedno solidnejši. Zato že željno pričakujemo drugega podobnega sestanka in kličemo: Bog daj obilo sadu!

Francoski časnikarji v Avstriji.

Nedavno so slovenski dnevniki beležili vest, da prepotuje nekaj francoskih časnikarjev v času od 6. do 20. t. m. našo državo. Listi omenjajo pri tem samo to, da se potovanje izvrši vsled prizadevanja železniškega ministrstva in alpskih deželnih zvez za tujski promet, v ostalem pa so z izletom ne bavijo podrobneje.

Vse večje akcije, katerih namen je, da se zviša tujski promet v Avstriji, zaslužijo posebno pri nas vso pozornost, ker so iz njih najboljše razvidi, kaj se smatra pri nas v Avstriji za mednarodni tujski promet in katere dežele ga smejo biti deležne po mnenju visokega železniškega ministrstva. Sicer je v zadnjem času odprtje v ministrstvu javnih del poseben oddelek, ki se ima pečati z vsemi takimi akcijami, vendar pa na tem polju v svoj lastni prilog deluje tudi železniško ministrstvo še sedaj. V zadnjem času je izdalo železniško ministrstvo več publikacij, iz katerih je na prvi hip razvidno, da smatra mini-

strstvo za tujski promet prikladne pokrajine samo Tirolsko, Solnograško, Zgornjo Štajersko, Koroško in Nižje Avstrijsko, kajti naše slikovite pokrajine se naravnost bagatelizira v njih, a tudi iz drugih akcij, ki se podvzemajo v ta namen iz vladnega središča, izhaja, da jim je mar samo tujski promet v nemških pokrajinah in bore malo tujski promet v slovanskih, posebno slovanskih pokrajinah.

Za jako važno dejstvo v prosepah tujkega prometa se matra ustanovitev proizvodne pisarne v Parizu in se to misel v najkrajšem čau uresniči. Seveda so troški, ki so združeni s tako pisarno, v vodo vržen denar, ako hoče avstrijsko centralno vodstvo prometnega gibanja s tako pisarno privabiti k nam francosko občinstvo, kajti znana stvar je, da Francoz gre le redkokdaj čez meje svoje države, ker ima doma razkošna letovišča in kopališča, svojo Švico in druge gorske kraje, posebno v Pirenejih. Največ, kar se more od Francozov pričakovati, je, da gre v Švico in tam se konča za njega potovanje. Ustanovitev take pisarne v Parizu ima samo iz tega stališča pričakovati uspehov, ker je Pariz torišče mednarodnega občinstva par excellence, zbirališče potovanja železnih Amerikancev, Angležev in Rusov. Da bi se taka pisarna bolj utrdila, to je baje namen, ki ga zasleduje pri tem potovanju naše slavno železniško ministrstvo.

Zanimivo pa je vse eno, kako je prišlo železniško ministrstvo do te vožnje francoskih časnikarjev, še radi tega, ker se razvidi, kako se izrablja najmanjša prilika z namenom, da se povzdigne avstrijski tujski promet.

Francoski časnikarji, zastopniki najodličnejšega francoskega časopisja — 18 jih je — so se namenili iti ob priliki mednarodnega časnikarskega kongresa čez Prago v Berlin, da med potjo obišejo praško razstavo. Železniško ministrstvo je izvedelo za namero in jih povabilo, naj si pri tej priliki ogledajo tudi druge kraje v Avstriji. Časnikarji so se vabilu odzvali.

Zanimiv pa je tudi program potovanja, ki ga je sestavilo združeno železniško ministrstvo in ministrstvo javnih del s pomočjo nemških deželnih zvez za tujski promet.

Francoski časnikarji se odpeljejo s posebnim železniškim vozom 6. t. m. iz Pariza in se pripeljejo še ta večer do Inomosta, kjer jih sprejme tirolska deželna zveza in jim razkaže mesto. Na Tirolskem ostanejo skoraj teden dni in si ogledajo Bolcan, Meran in nekatere druge kraje ter napravijo izlete na Štillserski prelaz, na Peneglsko in Mendelsko sedlo. Obišejo dalje Misurino in Cortino ter gredo skozi Ampezzo do Toblaškega polja, od tam z južno železnico do Beljaka, kjer jim razkažejo seveda tudi Beljaške toplice! Iz Beljaka se odpeljejo do Vrbskega jezera in po jezeru do Celovca, od tam pa čez Gorico v Trst, kamor pridejo 14. t. m. in kjer jih čaka vožnja po morju. Pri tej vožnji se dotaknejo Pirana, Portorose, Miramara in Gradeža. Nazaj grede obišejo Zell am See, Gastein in Solnograd, kjer jih pozdravi solnograška dež. zveza. Daljna pot jih vodi čez Ischl in Gmunden na Dunaj. Oфициelni pozdrav v rotovski kleti na Dunaju so časnikarji odklonili. Na Dunaju ostanejo dva dni in se odpeljejo dne 18. t. m. zvečer

biblija in arabski »al koran«, Miltonov »Izgubljeni raj«, Caldenrona de la Barca, drame in Petrarkove »Rime« itd.

Pridem v nadškofijsko palačo, v cenzurski urad. V Varšavi je namreč vlada, najbrže, da bi si prihranila prostora, cenzuro in še nekaj drugih uradov nastanila v nadškofijski palači, policijski komisarijati pa v hiši pomožnega škofa, lastnike pa stisnila v odmerjen kot poslopja. S sabo vzajem svoje dokumente, nastopim mirno, oficijelno uljudno, ter se predstavim dotičnemu gospodu in povem, radi česa sem prišel. Dotični gospod je imel čisto fizionomijo kakšnega ptiča, tako da bi ga naravoslovec najlažje uvrstil v ptičje kraljestvo. Izgledal je pa jako po domače. Najprej me je široko pogledal, kot da bi se hotel vprašati, koliko sem vreden, potem me pa prijazno pozdravil in takoj peljal v majhno sobico, ter jo zaklenil za seboj, podal mi stol in cigarete ter se začel z menoj razgovarjati o vsem mogočem. Za moje legitimacije in priporočila se še brigal ni, vedno je le hodil z besedo okrog nečesa, česar jaz nisem mogel razumeti. Jaz sem namreč sklenil, da hočem pri tej priliki poskusiti, kako daleč pridem na Ruskem na čisto postavnih poti.

Slednjič vzdahne moj novi prijatelj globoko in, kakor razočaran, naredi hladni birokratičen obraz in reče:

»Zdaj pa pojdva pogledat, kaj imate?«

Jaz grem za njim k zabojima, hladni in miren, kot cel čas. Cenzor prične pregledovati knjigo za knjigo, vedno bolj nervozno in vedno bolj natančno. Jaz stojim pri njem in pojasnim, če je bilo treba, vsebino knjige. V začetku je knjige pogledal kar na vezane platnice, potem je pa postajal vedno bolj natančen in vedno bolj razburjen ter mi je pričel konfiscirati. Vzel mi je krakovski »Swiat slowiański«, vzel češki »Slovanski Přeled«, vzel še dr. Verguna »Slavjanski Vjek«, vzel tudi knjigo »Die Grundprobleme Russlands«, katero je napisal vseučiliški profesor dr. Maryan Zdziechovski in izdalo dunajsko vseučilišče, češ, da te knjige še ni videl in ne ve, če mi jo sme pustiti ali ne. S sabo sem imel dva izvoda dr. Krekovega dela »Socializem«. Eden je bil vezan, drugi pa ne. Vezanega je pustil, nevezanega pa vzel, ker mu nisem mogel razložiti, kaj pomeni na ovitku slika: dve sklenjeni roki in nad njima križ. Imel sem tudi dela Mickiewicza: »Balade in romance« in »Pan Tadeusz«. Gospoda Tadeja mi je pustil, balade in romance pa vzel. Vzel mi je tudi dela Sienkiewicza, varšavsko izdani, na katerem je bilo napisano: »Dovoljeno cenzuroju.«

Kolikor bolj je postajal on siten, toliko bolj sem postajal jaz surov, kar ga ni pa čisto nič žalilo. Ko je začel jezno go-drnjati: »Oh, koliko dela mi vi povzročite?«, sem mu gogovoril: »Sem mar jaz cenzuro vpeljal? Vi ste od vašega dela

plačani, jaz pa zgubim tukaj čas čisto zastoj in brez potrebe.« Potem je začel še bolj pobirati in ponavljati: »Jako slabe knjige imate vi, jako slabe — Tu mu v razburjenosti odgovorim po nemško: »Meinen sie, dass sie einen Schulfratzen vor sich haben, dass sie ihm Vorwürfe machen können?«

Med drugimi rečmi je našel tudi knjižico »Rzeczpospolita proletariatu« (pro-tarska republika) in spodaj z manjšimi črkami: »Un dangeur pour l' Europe — edite par un gentilhomme russe«. S to brošurico, ki se peča samo z ukrajinskim gibanjem v Galiciji in skuša dokazati, da je ono nevarno za Rusijo in za celo Evropo, je šel gospod cenzor k nekemu drugemu gospodu uradniku in začela sta se posvetovati, če mi jo zamoreta pustiti. Če bi prebrala tudi francoski naslov, a ne samo poljski, bi seveda takoj spoznala, da je čisto nedolžne vsebine. Da bi storil konec posvetovanju, sem se oglasil: »Geben sie sich keine Mühe, wenn sie Papier brauchen, schenke ich es ihnen.« — Was haben sie damit gemeint: Wenn sie Papier brauchen?« vpraša me cenzor. — »Ich habe das gemeint, was sie verstehen,« odvrnem jaz.

Tako je šlo do konca. Imel sem pa med drugimi knjigami in papirji tudi nekaj malenkosti, ki bi na Ruskem res po vsej pravici zaslužile konfiskacijo.

Ker je Rusija s kitajskim zidom od-

grajena od ostalega sveta, ni za mejo lahko kupiti poštene ruske knjige. Kar se za mejo dobi, je le kakšna nelegalna ruska brošurica, ki nima nobene vrednosti, a je vendar strašno draga. Toda človek hoče na poti čitati kaj ruskega, jo kupi, odpre, potem pa vidi, da ni nič, in vrže med druge papirje. Nekaj takih drobnarij se je našlo tudi med mojimi knjigami in so bile na varšavski cenzuri konfiskovane z drugimi vred.

Ko je cenzor končal svoje opravilo, me še vpraša, kaj naj stori s konfiskovanimi knjigami. Ali naj jih pošlje v Avstrijo nazaj? Jaz mu odgovorim, da me nič ne briga, kaj hoče ž njimi storiti, ostalo pa rečem postreščku, naj spravi v zaboja nazaj in pripelje v moje stanovanje.

Čez nekaj tednov pozneje mi reče neka znana oseba, ki ima stalne poslovne zveze s cenzuro, da mu je gospod cenzor rekel, da mu izroči moje knjige, samo če nikomur ne povem, da sem jih od njega dobil, ker so nekatere nedovoljene. Odgovoril sem, da kar jih je v resnici nedovoljenih, jih sploh ne maram, ker nimajo zame nobene vrednosti, druge pa, če jih dobi od cenzorja in ima pri tem kakšne stroške, mu stroške povrnem, sam pa ne maram biti na Ruskem nepostaven.

Drugi dan sem res imel v stanovanju vse konfiskovane knjige, prepovedane in nedolžne.

v Prago na razstavo, dne 20. t. m. pa na kongres v Berlinu.

Tak program objavlja dunajska »Zeit«.

Kakor je razvidno iz tega programa, so se slovenske slikovite pokrajine popolnoma prezrle. Le vsled posredovanja je sklenilo ministrstvo, da popelje izletnike tudi v Postojnsko jamo, ki vživa gotovo večjo svetovno slavo, kakor pa vsi prej navedeni kraji, a žalibog leži v slovenskem ozemlju.

Kolikor nam je znano, železniško ministrstvo tudi ni prav nič obvestilo o tem potovanju niti kranjske niti goriške deželne zveze za tujski promet, in smo Slovenci o njem zvedeli šele iz nemških listov, ker se je hotelo Francozom menda pokazati naše pokrajine kot skozinskoz nemške.

Ni nam na tem, da bi kritikovali načrt potovanja (ali res ni boljšega kopaljšča v celi Avstriji, kakor pa luža pri Beljaških toplicah?), konstatiramo samo, da je s tem načrtom izvedlo železniško ministrstvo zopet zapostavljanje naših dežela, kakor se to pod ministrom dr. Derschatto prav rado dogaja.

Slovenci smo sicer potrpežljivi, toda tudi nam pride potrpežljivost, to naj si eksceleca dr. Derschatta zapomni! Za sedaj še molčimo in hočemo le nadalje zbirati gradivo. Spregovorilo pa se bo o tem na merodajnem mestu in ob času, ko se bo nemška gospoda tega najmanj nadejala. Pri prihodnjem proračunu za razna ministrstva bo prav umestno v parlamentu vprašanje, ali je avstrijski tujski promet omejen res samo na nemške pokrajine in ali se misli še nadalje delati reklamo samo za te kraje in jim deliti državne podpore, katerih bi morale biti sorazmerno deželne tudi druge pokrajine po načelu, ki velja glede davkov. Mi ne plačujemo davkov za to, da bi se z njimi krepila nemška gospodarska moč. Na to opozarjamo že danes naše državne poslance.

Tudi ostrejša orožja imamo v rokah. Francoska naklonjenost Nemcem je itak dobro znana vsakemu. Ako bi hoteli, preskrbeli bi lahko francoskim časninarjem informacije o tem pristranskem postopanju in fujasko ter gmotni nevspehi, ki bi jih doživelo slavno naše železniško ministrstvo, bi bili popolni, kajti Francozom smo Slovani simpatični. Tega orožja pa se za danes še ne poslužimo, ker se nam bo pri znani naklonjenosti Slovincem s strani železniškega ministrstva nudila morda v najbližnji bodočnosti prilika, da posvetimo v skritejši koticke germanizatoričnega ministrstva.

Občni zbor „Kmečke zveze“ za ljubljansko okolico.

V nedeljo popoldne se je vršil v dvorani »Kršč. soc. zveze« občni zbor »Kmečke zveze za ljubljansko okolico«, ki je bil dobro obiskan. Ob 3. uri popoldan je bilo zbranih okoli 300 kmetov ter je predsednik Miha Dimnik otvoril zborovanje, pozdravlja državne poslanca dr. Šusteršiča, deželnega poslanca ljubljanske okolice, komercialnega svetnika Povšeta, deželnega poslanca Košaka, odbornike kmečke zveze in vse navzoče. Nato je poročal dr. Šusteršič, in sicer pred vsem o

delovanju državnozbornskega Slovenskega kluba.

Poročevalec izvaja: Kar stori »Slovenski klub«, za to sem odgovoren kot član in načelnik istega. Klub šteje 17 članov, in sicer 10 kranjskih, 4 štajerske, 1 koroškega in 2 goriška državna poslance. Klub si je začrtal svojo pot popolnoma jasno: to je **pot neodvisne politike**. Mi vlade ne napadamo zato, ker je vlada. Mi jo hvalimo in grajamo, kadar in kakor zasluži. Hvalimo jo, kadar stori kaj, kar je kmečkemu stanu v korist. Časih glasujemo za vlado, časih zoper njo. Po tej poti bomo šli tudi naprej, in uverjen sem, da je to edino prava pot, edino prava politika. — Potem poročevalec poljudno razpravlja po vrsti o najvažnejših delih državnega zbora, na prvem mestu o **podvojitvi melioracijskega zaklada** za vodovode itd. od 4 milijonov na 8 milijonov kron, za kar je seveda glasoval tudi »Slovenski klub«. Govornik upa, da tudi pri 8 milijonih ne bo ostalo, ampak da bo šlo število kvišku. Kajti dosedaj je vlada gledala le na industrijo, kmečki stan pa zanemarjala. Pozabljala je, da je kmečki stan temelj, na katerem sloni država in prestol našega cesarja. Vprašavni zakon pa je gospodarska zbornica v neki malenkosti izpremenila, in zato mora nazaj v poslansko zbornico, kjer bo pa še jeseni končno sklenjen, ter bo imela vlada že prihodnje leto na razpolago podvojeno vsoto za vodovode in podobna dela. — Predlog

za odpravo zadnjih dveh stopinj **hišno-razrednega davka** je šel v odsek in »Slovenski klub« si bo prizadeval, da postane še letos zakon in se na ta način omili eden najkrivicejših davkov, ki ga kmet bridko občuti. — Važne stvari so se sklenile zadnji čas **vojaškem pogledu**. Vlada je ugodila stari zahtevi naše stranke, da je država dolžna odškodovati družine revnih rezervistov za čas, ko so pozvani na orožne vaje. Obljubila je tudi, da odpravi dve zadnji orožni vaji. Ta olajšava pride na Kranjskem v korist 927 možem. Predčasnega odpusta iz dejanske službe iz rodbinskih ozirov bo deležno 11 vojakov s Kranjskega. Za te ugodnosti pa je vlada zahtevala pomnožitev števila novincev za deželno brambo, skupaj za 5000 mož. Na Kranjskem: se pomnoži število od 328 na 437, torej za 109 mož. »Slovenski klub« je glasoval za to, ker je vlada dovolila le pod tem pogojem odškodnino rezervistom in druge olajšave. Vodil pa ga je tudi ozir na varnost države in dežele v slučaju vojske. — »Slovenski klub« je bil med drugimi povabljen, da bi se udeležil **vseslovenskega sestanka v Pragi**, kar je pa hvalježno odklonil, ker se je vse prirejalo pod liberalno zastavo. Mi pa pod liberalno zastavo nikamor ne gremo: to je naše stališče in pri tem ostanemo. Tisti, ki so celo stvar vzeli v roko, so bili tako breztaktni, da so se zaradi udeležbe Slovencev pogajali le s Hribarjem, edinim liberalnim poslancem. Na tako breztaktnost ni bilo drugega odgovora, nego da smo ostali doma. Pri tem ni klub ničesar izgubil, slovensko ljudstvo pa tudi ne. (Dobro-klici). —

Glede **ljudskega zavarovanja** stoji »Slovenski klub« na stališču, da se zakon, ki ga je vlada predložila, ne sme omejiti samo na industrijske delavce, kakor bi hoteli socialni demokrati, ampak da mora biti zavarovan tudi kmet in mali obrtnik. (Dobro!) Kaj pa je kmet drugega, kot delavec, ki dela za manjšo plačo kakor delavec v tovarni. On v prvi vrsti zasluži, da se poskrbi za čas njegove starosti in onemoglosti. S tem bo pomagano tudi za mir v kmečki hiši, kjer se starih ne bo več tako grdo gledalo, kakor zdaj čestokrat. Govornik upa, da bo stališče splošnega ljudskega zavarovanja odobravalna večina državnega zbora. — Glede **srbske trgovinske pogodbe** izvaja govornik, da je nova pogodba za našo državo sicer ugodnejša, nego je bila stara, kajti izključeno je uvažanje žive živine, uvoz zaklane pa omejen na 35 tisoč volov in 70 tisoč prašičev. Tudi mora biti vse meso pregledano po naših živinozdravnikih, da se ne vtihotapijo bolezni. Vendar gre v tej točki »Slovenski klub« z liberalno »Jugoslovansko zvezo« popolnoma navskriž. Poslednja stoji na stališču, da so Srbi Slovani in da jih zato moramo podpirati. Mi pa pravimo: naš kmet je tudi Slovan; naša dolžnost je skrbeti, da se bo njemu dobro godilo. Za koristi srbskega kmeta naj se brigajo srbski poslanci v Belgradu. Vlada je novo pogodbo na podlagi pooblastilnega zakona uveljavila do 31. decembra letošnjega leta; državni zbor pa odloči, ali stopi ta pogodba trajno v veljavo. Kmečki poslanci stojijo na stališču, da je bilo napačno, da se je uveljavila ta pogodba ravno sedaj, ko so cene živine vsled pomanjkanja krme padle (Tako je!). Vlada se izgovarja na ministra zunanjih zadev, ki pravi, da potrebuje to pogodbo, da si ž njo pridobi malo prijateljstva. Skušnja pa uči, da naša država ni imela od srbskega kraljevstva za vse velike vsote, ki jih je žrtvovala za to sosedo, nobene hvaležnosti. Srbi nas niso nikdar prijazno gledali, in minister zunanjih zadev se jako moti, če misli, da si s tem pridobi njih prijateljstvo. To mu hoče govornik v delegacijah v Pešti v obraz povedati. Naj gleda minister, da si v prvi vrsti pridobi prijateljstvo Slovanov v Avstriji, ki jim naj priskrbi uživanje popolnih narodnih pravic; naj skrbi za slovenske, hrvatske in srbske kmete v Avstriji, da bodo mogli živeti. Nespametno je milijone črez mejo metati, doma pa štediti z vsakim vinarjem, kakor se je zadnjič godilo pri podpori zaradi suše. Nasprotniki pravijo, da je uvoz 35.000 zaklanih volov in 70.000 zaklanih prašičev v primeri z našo potrebo, ki se jo lahko računa na 4 milijone volov in 8 milijonov prašičev, tako malenkosten, da ne more uplīvati na cene živine. Nekaj iz Srbije uvožene živine ostane na Ogrskem, vse drugo gre na Dunaj, in dunajski trg je merodajen za cene živini tudi na našem trgu, in v tem tiči nevarnost. Sicer pa se bo meseca novembra, ko se snide državni zbor, že lahko videlo, ali ima uvoz srbskega mesa kak učinek na naše cene, in če ne bo imel, o čemer pa govornik jako dvomi, ne bo stranka nasprotovala trgovinski pogodbi s Srbijo. — Kar se tiče **pomanjkanja krme**, je slovenski klub storil, kar je bilo v njegovi moči. Sovražnik kmetov je bil v tem slučaju finančni minister. Poljedelski minister je bil ta-

koj zahteval za prvo pomoč tri milijone kron; finančni minister pa je, čeprav opozorjen, da ne sme niti vinarja črtati, polovico zbrisal in dovolil le poldrug milijon kron, od katerih je prišlo na Kranjsko 200 tisoč kron. Kaj bi se naj napravilo s to malenkostjo, koliko sena bi se moglo preskrbeti za ta denar pri današnjih cenah? Seno je imelo ceno po 12 K v Ljubljani. Noben kmet ne more kupiti sena za 12 K kvintal; boljše bi izhajal, če bi živino doma spekel; pri ceni 12 K bi povrh plačal. Mogoča cena je 5 K, pa še tu se mora na plačilo čakati. Jaz sem bil, pravi govornik, danes pri vladi in dosegel, da se bo dajalo krmo po pet kron, ne po sedem kron, kakor je bilo spočetka rečeno. Da je to mogoče, se nam je hvala Bogu posrečilo, ko smo zagrozili, da obračunimo s finančnim ministrom; dal je na razpolago še en milijon kron, od katerih je prišlo na Kranjsko še 300 tisoč, tako da dobimo skupaj pol milijona podpore. Za ta denar se bo moglo nabaviti okrog 700 vagonov sena po 5 K meterski stot, in tako bo mogoče vsaj tistim pomagati, ki so najbolj potrebni. Govornik pa je ministrskemu predsedniku takoj, ko je prejel poročilo o dovoljenih nadaljnjih 300.000 kronah, odgovoril, naj ne misli, da je to že vse. Mi moramo misliti na to, da započnemo sistematično akcijo, da bo ljudstvo v stanu zopet nabaviti si živine, ki se je je v zadnjih mesecih veliko razprodalo, da pridemo vsaj v doglednem času na stališče, na katerem smo bili. V naši deželi je v rednih razmerah 200.000 glav živine; ista torej poglavitno živi od živinorejo; če imamo živino, imamo nekaj, — če ne, lahko pograbimo svoje stvari in gremo iz dežele. Zato bo pa »Slovenski klub« tudi nadalje posvečal vso pozornost temu važnemu vprašanju.

Govornik prehaja na

deželni zbor

ter izvaja, kako se je v zadnjem zasedanju posrečilo skleniti volivno preosnovo, ki po njej dobi kmečki stan deset novih poslancev, tako da bodo kmečki poslanci (26) imeli sami zase večino, čeprav majhno, proti mestnim poslancem in veleposestnikom (skupaj 23). Večina pa je seveda odvisna od prihodnjih volitev, od edinosti in zavednosti kmečkega stanu po celi deželi. Liberalci so naravni nasprotniki kmečkega stanu, oni hočejo kmete razdvojiti. Že pri zadnjih volitvah so prilezli izza peči kot novopečeni neodvisni kmetje. Prej je bil, kar je živ, liberalec; kadar se bližajo volitve, pa pravi: jaz nisem liberalec, jaz sem neodvisen kmet. Tako bodo delali tudi sedaj. Tako so naučeni iz Ljubljane, od koder so dobili že pismen pouk. Liberalizem vidi, da je izgubil po celi deželi ves svoj kredit, zato se tako skrbno skriva za neodvisnimi kmeti. Saj pravi pregovor, da tudi volk včasih obleče ovčjo kožo . . . Kakor se pri framasonih ne pozna pravega poglavarja, ki lože tajno vodi, tako imajo tudi naši liberalci svojega tajnega poglavarja. To je župan ljubljanski Ivan Hribar. Ta asekuranci agent se odlikuje, kakor vsak agent, po veliki predrznosti. Saj pravijo: če agenta pri vratih ven vržeš, pa ti skozi okno nazaj zleze. In ta tajni poglavar je že izdal svoje povelje. Govornik čita znano, v našem listu že priobčeno okrožnico izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke ter jo analizira z obilim humorjem, kar vzbuja v poslušalcih vihar je veselosti. Naloga lokalnih odborov: raztresene našince zbirati in njih sile osredotočiti, res ni lahka, pa tudi premalo pregnantno je opisana. Govornik meni: Morda jih bodo v kak kot stiskali in klobase iz njih delali . . . Ako pustimo šalo na stran, vidimo, da župan Hribar v svojem »dnevnom povelju« poziva svoje somišljenike, da naj zlorablajo tudi nepolitična društva v politične namene. To nasvetuje Hribar, ker je mislil, da ne bo na dan prišlo. »Govorite, prosim, z uglednimi možmi, naj delajo za organizacijo.« — Ne vem, pravi govornik, če jih je kaj prida uglednih mož, menda so bolj šnopsarji. Pa seveda, kdor trobi v njegov rog, je ugleden, vsi drugi smo mračnjaki, klerikalci itd. »Vse naloge treba čim prej izvesti, sicer nas zasačijo jeseni deželnozbornske volitve nepraviljene.« To se pravi po domače: Sicer bomo tiste batine dobili, ki jih zaslužio. »O uspehu naj kmalu poročajo.« To je, pišejo naj, tega in onega se mi je posrečilo premamiti, meni neodvisnemu kmetu, neodvisnemu od tiste dobe, ko je prejel tak list od Hribarja.

No, jaz privoščim Hribarju raztresene liberalne našince, ali boljše raztresene liberalne osle, kajti to častno ime zasluži, kdor se še zdaj drži te stranke. Pri vseh volitvah v zadnjem času se je pokazalo, da so neodvisni kmetje le druga liberalna tvrdka, ki ima nalogo kmete razdvojiti, in če bi se ji to posrečilo, potem bi to bilo

nad vse žalostno. Potom neodvisnih kmetov bi se delalo v prilog tisti stranki, ki je sovražnica kmeta in naših svetinj. Spominjate se gotovo, kako so pisali liberalni listi, ko se je otvorila viška cerkev. Vsi smo je veselili. »Slov. Narod« pa je pisal o Vičanih, da živijo v največji temi, imenoval je otvoritev viške cerkve eksces verskega fanatizma in da upa, da se odkrhne velike kose od Petrove skale. To je že marsikdo poizkusil, pa vsak si je še črepinjo razbil. S temi ljudmi, ki nas in kar je nam svetega, tako zasramujejo, bo naše ljudstvo obračunilo pri prihodnjih volitvah. (Klici: Smo prepričani!)

To moramo želeti, tudi če ne gledamo na versko stališče liberalcev, tudi če pozabimo, kako so postopali, ko se je šlo za splošno volivno pravico, kaj so vse storili, da se ohranijo predprave veleposestnikom. Za pravo ocenitev liberalcev zadostuje, če pogledamo na delo v deželnem zastopu, kjer so liberalci dvanajst let neomejeno gospodarili, in sicer tako, da imamo danes v deželi en in pol milijona primanjkljaja, po odbitku vseh doklad. Mi prevzamemo sedaj v deželi gospodarstvo. Pri tem se nam tako godi, kakor onemu, ki prevzema popolnoma zanemarjeno domačijo s hišo, ki jo treba očediti in popraviti, s praznimi hlevi in povrh še s kupom dolgov. Mi moramo sedaj v tem gospodarstvu z združenimi močmi napraviti red, ne smemo pa pomnožiti bremen. Stojimo na stališču, da ne smemo povišati doklad na zemljiški in hišni davek, ker jih kmet ne more prenašati. In zdaj pa pomislite, koliko ljudstvo od dežele zahteva vodovodov, novih cest itd. Za vse naj dežela skrbi. Kje bomo pa denar vzeli? To je **vprašanje asanacije deželnih financ**.

Vlada sama uvideva, da mora deželam v denarnih stiskah pomagati. Zaradi tega je predložila zakon o povišanju državnega davka na žganje, od katerega bi gotovo vsoto odstopila deželam. Če bi se to izpolnilo, bi imela Kranjska najmanj pol milijona več dohodkov na leto. Čisto prav je, če kdo že hoče piti žganje, naj tudi plača doklade. Ta zakon je bil že sklenjen in s prihodnjim letom bi mi že dobili pol milijona več. Toda socialni demokrati so v državnem zboru preperečili, da se ta zakon ni sprejel in ni bilo več časa, da bi se brez njih in proti njim stvar uredilo. Za to izgubo je odgovorna socialnodemokratska stranka. Če dežela ne bo mogla prispevati k vodovodnim, cestnim in podobnim stroškom, za to so odgovorni socialni demokrati, ki jim treba to povedati v obraz, ko bodo pri prihodnjih volitvah agitirali za svoje kandidate. Dočim je liberalna stranka kolikor toliko mrtva, ker se ne upa s svojim imenom na dan, marveč se skriva pod tujim imenom, pod tujo kožo, kakor slepar in goljuf, ni pa mrtva socialnodemokratska stranka; le ta se giblje in krepko razvija tudi v ljubljanski okolici, ker se tu razširjajo tvornice in gradijo nove. Škoda, ki jo je naredila ta stranka naši deželi, treba ji predočiti, ko bodo pri prihodnjih volitvah iskali vaših glasov.

Poleg asanacije deželnih financ se bo naša stranka v deželnem zboru takoj lotila dveh stvari. Prva je **lovski zakon**. Mi bomo skušali izvojevati to, kar je edino pošteno in pametno, da bo imel vsak pravico na svojem posestvu zajca ubiti. Zajcu smrt! Naj si lovci iščejo drugih zabav!

Drugo je **deželna zavarovalnica**. Mi moramo zavarovanje postaviti na pošteno, javnopravno podlago. Zavarovanje mora postati cenejše in bolj pošteno. Pri tem bo tudi dežela izhajala. Dandanes je le ena tretjina tega, kar se plača, resnične zavarovalnine, vse drugo gre za agente, upravne stroške, dividende itd. Sedaj reče agent, ko zavaruje kakšno hišo, da je vredna n. pr. 2000 kron, če pa pogori, pride drug agent, ki pravi, da je škoda le za 500 kron. Vsi ugovori nič ne pomagajo, ker je na polici drobno tiskan paragraf, da se plača le resnično škodo. Ako bo kaj dobička, ostal bo deželi za javne namene.

Tudi **deželno hipotečno banko** bo treba napraviti. To vprašanje je največjega pomena za kmečki stan. Pri takih bankah je obrestna mera neizpremenljiva in terjatev neodpovedljiva. Dolg se znižuje z malimi anuitetami. Dežela je poklicana ustanoviti tako banko.

Končno se govornik zahvali udeležencem, da so ga ves čas mirno in pazno poslušali ter obljubila, da bo tudi naprej z vso vnemo zastopal koristi ljubljanske okolice in kmečkega stanu sploh. Poslušalci so priredili priljubljenemu svojemu državnemu poslancu priručne ovacije, ki so ponehale šele, ko je nastopil sledeči poročevalec, komerčni svetnik vodja Povše, katerega znameniti agrarni program, ki se strinja s programom »Kmečke zveze«, priobčimo prihodnjič. (Konec sledi.)

Impozantno zborovanje 'Slomškove zveze' v Bohinjski Bistrici.

I.

Lepa vrsta naših učiteljic in učiteljev, zbranih v »Slomškovi zvezi«, se je peljala včeraj po slikoviti dolini bohinjski ob svežih žarkih gorkoga jesenskega solnca k občnemu zboru v Bistrici. Sobota ni obetala nič prijetnega, kajti lilo je in se je bilo bati, da bo černo vreme marsikoga zadržalo. Toda kljub temu se je bilo zbralo že v soboto v Bistrici precejšnje število zborovalcev; včeraj pa nam je kar igralo srce veselja, ko smo bili priča, kako so se pomnožile vrste neustrašenih bojevnikov za pravo krščansko izobrazbo slovenske mladine. Lep zbor se je sešel, cela stotina krščanskih vzgojiteljic in vzgojiteljev, — to nekaj pomeni. Po pravici je nekdo izmed govornikov povdarjal rekoč: »Če vas bo toliko, potem pa »Zavezi« naših nasprotnikov in nasprotnikov slovenskega ljudstva, ki zboruje danes v Gorici, res ne bo ostalo več veliko glav.« Istočasno so se namreč s člani »Slomškove zveze« vozili tudi »Zavezarji« v Gorico, kjer so priredili sestanek. Čudno! Vzgojitelji (če zaslužijo ta častni naslov tudi »Zavezarji«, zagovorniki brezverske šole) vzgojitelji slovenske dece se vozijo sicer skupno, — toda med njimi je velikanski prepad! Eni — člani »Slomškove zveze« — z jasnimi načeli, z vzvišenim namenom, v soglasju s slovenskim ljudstvom, s prepričanjem, da ravnajo v soglasju z dobro vestjo, z glasom božjim — hite na zbor, da se utrdijo v medsebojni ljubezni in navduše ter okrepe za vzgojno delo na krščansko-nravni podlagi. Drugi, nasprotniki, gredo — s kakšnim notranjim prepričanjem, ne vemo — da se navzijejo strupenega sovraštva do krščanske šole, da se napoje z duhom, ki je sovražen našemu dobremu, krščanskemu ljudstvu.

Pa pustimo to. Dejstvo je, da so se naše čete pomnožile. »Slomškova zveza« je društvo, ki je iz njega izginila vsa bojazen in omahljivost. Pogumno smo se podali na zborovanje, dasi se je čulo, da se namerava s silo operirati zoper nas, kakor lani pred »Unionom«, kjer so gotovi znančci in gotove znanke doživle pošteno blamažo. Ob tej priliki so se blamaže pač izognili, nam je pa le žal, da niso videli naše mogočne družbe.

Dnevni red se je izvršil točno, nobena disharmonija ni kalila splošne zadovoljnosti in vesele živahnosti. Vsi smo se čutili bratje — starejši in mlajši člani. Pred občnim zborom se je zveza udeležila svete maše, ki je pri njej krasno popeval v naglici v ta namen sestavljeni mešani zbor udeležencev. Sveto opravilo in cerkveni govor je imel vešč. gospod profesor dr. Gruđen, ki je zbranemu občinstvu pojasnil namen, ki ga ima krščansko učiteljstvo v »Slomškovi zvezi« ter razložil važnost in pomen krščanske vzgoje, ki moramo zanjo vsi delati.

Zborovanje, ki se je pričelo takoj po sveti maši, je otvoril predsednik, državni in deželni poslanec Jaklič, ki je z navdušenimi besedami pozdravil ves zbor in izražal veselje, ker so se navzoči odzvali vabilu ter prišli v tako obilnem številu, pri tem pa se niso zbalji stroškov, ampak so radevolje posegli v žep iz prepričanja in iz vneme za sveto stvar. Če se oziramo nazaj, pravi govornik, v pretekle čase, ko smo se shajali maloštevilni, v nekem umiljvem strahu, moramo biti danes tembolj veseli, kajti strahu ne poznamo več, in še nikdar nas ni bilo toliko zbranih na zborovanju naše »Slomškove zveze«. Upamo, da so slabši časi minili, da bo poguma čimdalje več. Nato pozdravlja gospod predsednik osobito brate in tovariše iz vročih tal goriških, ki so bili častno zastopani, istotako dva zastopnika deželnega šolskega sveta, oziroma deželnega odbora: dr. Lampeta in čast. kanonika A. Kržičič; z iskrenimi besedami nagovori tudi navzoče katehete ter profesorje, ki niso tako »stimani«, temveč pridejo vedno rade volje v našo sredo. Spominja se tudi umrlih tovarišev, ki so se udeležili lanskega zborovanja, namreč nadučitelja Št. Primožiča in Lavoslava Abrama. V znak sožalja navzoči vstanejo.

V imenu vseh Bohinjcev pozdravlja »Slomškovo zvezo« domači gospod župnik Piber. Trdne in neomajne pečine naše, vsem viharjem kljubujući naši vršaci naj bodo znak vaše stanovitnosti, trdnosti in neomahljivosti!

Dr. Lampe prinaša pozdrave odsotnega deželnega glavarja, pozdravi zborovalce v imenu S. L. S., pa tudi v imenu deželnega odbora. To zdaj lahko storimo, pravi g. govornik, včasih pa ni bilo tako. Naša stranka je vedno z zanimanjem zasledovala gibanje »Slomškove zveze«, ki naj zbira v svojem okrilju najboljše moči. Ta

organizacija naj pokaže, kam se imamo mi obrniti. Dežela je dolžna krščanskemu učiteljstvu dati, kar mu gre. Toda povdarjam, samo temu v polni meri, ki vzgaja mladino v pravem krščanstvu. Oni pa, ki so sovražni ljudstvu, naj ne pridejo, da bi jim dežela dala, česar ne sme in ne more. Za »Slomškovo zvezo« bomo vsikdar delali, s tem je naše stališče pojasnjeno. Želim, da bi »Slomškova zveza« napredovala in rastla po solidarnosti in notranji organizaciji. Želim pa tudi, da bi bilo med nami in med člani več stika, da se spoznamo in da ob pravem času moremo storiti i mi svojo dolžnost. Bodite pogumni, to nič ne stane, pač pa mnogo koristi. Pogum je tista stvar, ki vse premagata. Če vas doslej niso pogazili, vas tudi v prihodnje ne bodo.

Goriški nadučitelj Rustija častita našemu učiteljstvu, da ima tako razvito organizacijo. Na Goriškem kaj takega še ni bilo moč doseči. Nimamo zastopnikov, nimamo toliko zaslonbe, a delati hočemo po vašem zgledu. Bog vas ohrani v dozdajnem pogumu!

Zastopnik visokošolcev g. Justin izraža simpatije slovenskega dijaštva napram »Slomškovi zvezi«. Kot odposlanec »Slovenske dijaške zveze«, v imenu »Danice« in »Zarje« kliče: Vivat, floreat, crescat »Slomškova zveza«!

Po teh pozdravih je podal nadučitelj Štrukelj tajniško poročilo o delovanju in napredku zveze. V pretečenem upravnem letu je narastlo število članov nad 160, vključno s člani »Slomškove zveze«, v imenu »Danice« in »Zarje« kliče: Vivat, floreat, crescat »Slomškova zveza«!

Povdarjati mi je zlasti, da se je naše glasilo »Slovenski učitelj« povzdignil i po vsebini, i po obliki, kakor tudi po številu naročnikov.

Društvo naše je pa dolžno tudi zastopati materielne koristi učiteljstva, zato smo storili v tem oziru več primernih korakov. Nato poroča, kaj se je vse ukrenilo in dosegljo.

Sklenil je zanimivo poročilo z željo, da bi se učiteljice in učitelji trudili z vso vneto v šoli, a tudi izven šole v raznih društvih, »ker je delo nas bode dvignilo moralno in materialno«.

Gdčna, blagajničarka, učiteljica Fatur, poroča o gmotnem stanu društvenem. Omenja zlasti, da je zveza v tekočem letu dobila izredno prispevek (1162 K), ki ga je velikodušno naklonil profesor in č. kanonik A. Kržičič; g. darovalcu se v imenu »Slomškove zveze« najiskrenee zahvaljuje.

Sledilo je velevažno, praktično predavanje gdčne. Vider »O izobraževalnem delu učiteljice izvan šole«. Povdarjala je prav posebno, kako naj učiteljica išče stika z ljudstvom, zlasti z žensko mladino. Vzbuja naj v nji čut za umno gospodinjstvo in praktično gospodarsko delo. To bodi podlaga tudi za izobraževalno delovanje. Žela je za svoja velezanimiva izvajanja obilno pohvalo in priznanje. (Prihodnjič več o tem.) (Dalje.)

Izpred sodišča.

Porotna razprava proti morilcu vipavskega dekana kanonika Erjavca.

Ob tričetrt na deset otvori porotno razpravo proti morilcu vipavskega dekana Erjavca gosp. dvorni svetnik Pajk. Pangrc izgleda slabo, bled je, plašno gleda okoli sebe. Pozna se mu, da je bolan. Naval k razpravi je velikansk. Dva policista stražita vhod k justični palači. Viktor Pangrc odgovarja sede vprašanjem, ki jih stavlja nanj predsednik sodnega dvora, g. dvorni svetnik Pajk. Viktor Pangrc, obdolžen zavratnega umora pove, da je rojen dne 7. decembra 1882, oženjen, ima dva otroka. Z ženo ne živita skupaj. V šolo je hodil sedem let. Porotniki so: gg. Adamič, Mesar, Klinar, Šusteršič, Živec, Degleria, Dacar, Dolničar, Kregar, Vrhovc, Zatler Razboršek. Obtožbo zastopa drž. pravdnik Trenc, Pangerca zagovarja gosp. svetnik Vencajz.

Prečita se obtožnica, iz katere posnamemo:

Pokojni gospod župnik in kanonik Matija Erjavec je imel navado ob nedeljah in praznikih rano opravljati službo božjo. Po zajuterku se je nahajal v svoji pisalni sobi v drugem nadstropju, tam je zaslišaval in se razgovarjal s svojimi posli glede potrebnih gospodarskih opravil v bodočem tednu, izplačeval je dnine ter je bil uradoma župljanom na razpolago, ki so imeli pri njem opraviti. Bil je isto jutro izredno

dobre volje. Ko je kuharica Ivanka Novljan okoli polednajstih s čajem v roki vstopila v sobo, ležal je gospod dekan v krvi mrtev na tleh, krvavel je iz nešteti ran, morilno orodje, velik kamen, je ležal na mizi, polovica škarij je pa tičala v vratu umrčenega tako globoko, da se je videl le ročaj. Ta umor je izvršil, kakor sam priznava, Viktor Pangerc. Obolževac je že zvečer preje prišel v Vipavo in prenočil na prostem. Proti jutru se je vtihotapil v obližje župnišča in pazil, kdaj se mu nudi ugoden čas za njegovo nakano. On pravi, da ko je stopil v sobo, našel je dekana sedečega pri pisalni mizi. Tu je ležalo le nekaj petkronskih komadov in več zavitkov krajcerjev. Pangerc trdi, da je prosil podpore, da bi imel za vožnjo v ljubljansko bolnico; mesto darila pa ga je gospod dekan pošteno oštel. To ga je baje tako raztogotilo, da je pograbil za na pisalni mizi ležeče škarije in v svoji togoti slepo suval v dekana, da je bil mrtev. Nato je pograbil na mizi ležeči drobiž ter neopažen pobegnil. O kamnu, ki se na lici mesta našel, neče nič vedeti, napadalec si je s škarijami tudi sam poškodoval prste na desni roki. Vaščani so videli storilca bežati in tekli za njim, a Pangerc se jim je za en grm skril in ga niso opazili. Pri raztelesenju trupla e je našlo 43 ran, zadanih s škarijami in kamnom. Rana na vratu se bila smrtnonosna, druge so bile smrtnonevarne, težko in lahke okvare. Pangerc trdi, da ni imel namena dekana umoriti, a vse okoliščine so z vso odločnostjo kazale, da se je napad izvršil zavratno iz zasede, tako da se pokojnemu dekanu ni bilo moč braniti.

Prične se Pangercovo zaslišanje. Morilec prizna, da je kriv. Bil je prostovoljno tri leta pri vojaki. Učil se je ključavničarstva tri leta, a veselja ni imel. Morilčev oče, sodni sluga v Vipavi še živi. Ko je prišel od vojakov, je bil en mesec pri očetu. potem je šel v Trst, kjer je delal v prosti luči kot fakin. Zaslužil je 4 K na dan. Na to je delal do deset mesecev na južnem kolodvoru v skladišču, potem pa na državnih železnici, kjer je vozil. Od tam je šel stran, kakor pravi, zaradi žene, ki ga je ovadila pri drž. železnici, kjer se je javil bolnim, da ni bolan in da dela drugod. Pustil je ženo in se podal k bratu. Delal je. če je kaj dobil. Aprila je bil en mesec pri očetu, ki mu je dal 20 K in mu rekel, naj gre delat. Podal se je v Gradec in Trst. Sam ne ve, kako je šel k dekanu. Bil je tako kot neumen.

V petek, dne 12. junija, je šel iz Trsta peš do Sežane, kjer je prenočil. Drugi dan je prenočil pri Vipavi na senožehtih. Okolu 5. ure je šel v goro, kjer je bil do 10. ure, kjer je čakal. Vedel je, da je dekan ob 10. uri doma. V župnišče je šel pri zadnjih vratih, ne da bi katerega srečal. Dekan je bil v svoji sobi. Sedel je pri mizi. Kamen je nosil vselej v žepu. Prosil je dekana za denar, ki ga je zmerjal z barabo. Dvorni svetnik Pajk: Vas je že poznal? Vzel je kamen v roko in trikrat udaril dekana s kamnom po glavi. Na to je vzel škarije in ga je videl je na mizi štiri petkronske tolarje in do 10 zavitkov drobiža. Šel je na to čez vrt na goro preko Vipave. Leteli so ljudje za njim. Nekaj denarnih zavojov je vrvel proč, ker so bili pretežki. V Štanjelu je šel na vlak in se peljal v Trst, kjer je šel v kavarno in gostilno, kjer je plačeval Tomažiču pijačo! Ko ga je vprašal Tomažič, odkod ima denar, mu je rekel, da je denar naberačil. Obrazil se je na levi roki s škarijami sam, ko je sekal po dekanu. Škarje so se precej zlomile, ko je pričel udarjati.

Dvorni svetnik Pajk: »Ali Vam ni nič žal, kaj Vam je padlo v glavo.« Obdolževac: »Ne vem!« Dvorni svetnik Pajk kaže porotnikom od dekaneve krvi še zarjavele škarije in okrvavljen kamen, s katerim je udrihal Pangrc po dekanovi glavi. Dvorni svetnik Pajk: »Dekan je sedel omamljen na stolu, on je pa s škarijami po njem mahal.« Obtoženec odgovarja ravnodušno, apatično, hladno, tiho. Ne vidi se mu, da se kesata storjenega zločinstva. Prečitata se krajevni opis in pa razvid o raztelesenju umorjenega dekana. Pangrc zaje. Sluga mu prinese kozarec vode, ki ga Pangrc polovico izpije. Dr. Schuster: »Morilec je stal na dekanovi desni strani, ko je mahal s kamnom in s škarijami po umorjenem!«

Zaslišanje prič.

Ivanka Novljan, stara 47 let, nečakinja rajnega dekana, izpove: Dekan je zjutraj maševal, ob 10. uri je bil doma, kjer se je razgovarjal z oskrbniki. Delala je v kuhinji z dekljo. Šla je v drugo sobo. Ko pride nazaj, pravi dekla: »Pri gospodu je nekaj padlo.« Stekla sem po stopnicah; ko sem prišla v sobo, sem videla, da leže dekan v svoji krvi. Izpirala je dekana, ki je ležal v krvi. Močila ga je z vodo po glavi in po prsih. Kamen je ležal krvav na mizi. Umivala je dekana in zadela v roč škarij, ki so tičale do ročaja v vratu. Govorila je zadnjič z dekanom okolu 10. ure. Kuhi-

nja je bila odprta. Od leta 1882 je bil dekan Erjavec v Vipavi.

Antonija Pregelj, 19 let, bivša služkinja pri dekanu, izpove: Bila je v kuhinji ob tričetrt na deset. Čula je govorenje, a ne gospoda dekana, na to je pa čula močan padec. Skuhala je čaj Ivanka, ga nesla gori in grozno zakričala. Pangrc ni videla. Čula ni, da bi bil dekan Pangrc zmerjal, dasi so bila okna odprta.

Jože Nussdorfer, oskrbnik, je bil ob 9. uri pri dekanu, ki mu je dal denar. Na mizi je bilo 15 do 16 tolarjev po pet kron. Papirnega denarja in kamna ni videl. Dekan je bil dobre volje.

Jože Rovani, hlapec pri rajnem dekanu. Bil je za Nussdorferjem pri dekanu. Šel je po denar za delavce. Od dekana je šel ob pol 10. uri.

Janez Ferjančič, posestnika sin, izpove, a je bil pri dekanu od pol do tričetrt na deset popoldne.

Dvorni svetnik Pajk Pangrcu: »Kamen ste prinesli z Gore?« Pangrc: »Ja!« Kaplan Gabršek izpove: Imel je mašo dopoldne. Dekan je navadno razven velikih praznikov maševal zjutraj. Med pridigo ga je poklical ključar s prižnice. Oskrbniki so navadno hodili k dekanu pred 10. uro. Vedelo se je že, da je med deseto mašo dekan navadno sam. Listine so navadno shranjene v registraturi. Našel je poročne spise o Pangrcem bratu na mizi.

Leopold Poljšak izpove: Pangrc je prišel k njemu okolu dveh popoldne v njegovo gostilno. Pil je en liter vina. Bil je zamišljen. Plačal je s petkronskim tolarjem. Pangrc je rekel, da je čul, da so že dobili morilca. Na vprašanje, zakaj da je rekel, da so že ubili morilca, pravi Pangrc, da zato, ker je mislil, da sumijo njega morilecem.

Štefan Curk je bil v Polšakovi gostilni, ko je prišel popoldne ob dveh Pangrc v gostilno. Neke ženska je pripovedala, da so dekana ubili. Pangrc je tudi pripomnil, da je čul, da so ubili dekana. — Rekel je, da se je sam vrezal v roko.

Na vprašanje, v kolikih gostilnah je bil Pangrc popoldne, pravi, da je bil v dveh. V Štanjelu je sedel morilec z orožnikom v gostilni skupaj. Orožnik je iskal morilca.

Franc Tomažič pozna Pangrcu od majhnega. Skupaj sta prišla zvečer. Rekel mu je: »Sam kufer imam. V Sežani sem beračil. V Dolini sem prišel s fanti skupaj in si prezeval roko. V kavarni mu je dal 2 K 90 vin. Na Barrieri je morilec ves plačal, v Cafe Trieste je plačal morilec, šla sta skupaj spat. V via Cecilia sta se drugo jutro poslovila.

Bartol Vrankar: Bil je z morilecem in s Tomažičem v Trstu v starem mestu skupaj. Morilec je rekel, da je denar nafetal.

Drugi dan sta šla Titz s še enim detektivom po Pangrcu, ki je začetkom tajil, a pozneje priznal, da je umoril dekana Erjavca.

Dr. Trnovec 31. policijski koncipist v Trstu, izpove: Inšpektor Titz je šel iskat morilca, ker je izvedel, da si je dal roko pri rešilni postaji obvezati. Priznal mu je popolnoma mirno, da je umoril dekana Erjavca.

Franc Princes, občinski sluga v Vipavi: Videla ga je okolu 5. ure zjutraj, ko ja šel proti Vipavi. Govorila sta skupaj in vprašal ga je celo, kaj da išče doma, ker ga je oče spodil. Rekel je, da gre k bratu. Brusil si je nož, češ, da ga brusil za kratek čas.

Karol Pangrc, 28 let star, morilčev brat izpove, da ne bo pričal.

Ivan Furlan, svak morilčev izpove, da ne bo pričal.

Pangrcova žena je izpovedala v preiskavi, da ko mu je prigovarjala, naj dela, je rekel, da si bo že poiskal tako službo, da mu ne bo treba žene rediti, kar se prečita.

Morilec ni bil še kaznovan. Vipavsko županstvo poroča, da je bival v Trstu in prišel včasih po par dni skrival v Vipavo. Šolsko vodstvo poroča, da Pangrc ni bil posebno vzoren učenec. Zalezoval je rad ptičja gnezda. Starši so se jezili, če ga je kaznoval učitelj.

Dvorni svetnik Pajk: »Za to ste pa tako daleč prišli. Od ptičjih gnezd sem!« Dokazovanje se zaključuje. Razprava se nadaljuje ob 4. uri popoldne.

Natnovejš.

(Posebna poročila »Slovenca«.)

Češki narodni svet.

P r a g a , 7. septembra. Češki narodni svet je izdal oklic na ves češki narod, v katerem svari stariše, naj svojih otrok pod nobenim pogojem ne vpišejo v nemške šole.

Češko - francosko bratstvo.

P r a g a , 7. septembra. Pri sprejemu francoske delegacije v mestni palači je župan dr. Groš povdarjal, kako sta »Francija

in Slavia združeni na polju skupnih interesov». Predsednik francoskega municipalnega sveta Cherieux je v svojem odgovoru naglašal, kako francoski in češki narod spaja težnja varovati nacionalni značaj.

Nemci proti Francozom.

Praga, 7. septembra. Nemški udeleženci mednarodnega trgovinsko-zborniškega kongresa iz cesarstva, nadalje zastopniki dunajske zbornice in nemški člani prške zbornice so odklonili povabilo češkega mesta k routi in sicer zato, ker je mestni svet pri sprejemu Francozov pokazal očito protinemško tendenco. — Francozi so tudi zahtevali, da se na kongresu obravnava izključno francosko, kar pa ni šlo.

Katoliški shod čeških Nemcev v Rumburgu.

Rumburg, 7. septembra. Ob velikanski udeležbi se je otvoril kat. shod čeških Nemcev. Dan pred shodom je bilo nazvečih še 100 družtev z zast. in godbami, 3000 mož in 2300 žena. Soc. demokratje so priredili protishodek, nemški nacionalci pa letajo po mestu s palicami in Bismarkovimi glavami na verižicah za uro. Nihče se ne zmeni za te uboge mladeniče. Za predsednika katoliškemu shodu so volili dvornega svetnika dr. Schindlerja, vseučiliščenega profesorja. Rumburški mestni svet udeležencev ni pozdravil. (Se torej, kar se tiče olike, slavno pridružuje ljubljanskemu. Op. ured.) — Krasno je govoril na kat. shodu P. grof Galen o »Banificijem družtvu in katoliškem gibanju«. Popoldne so udeleženci — 8000 mož in žena z 12. godbami in 28 zastavami — šli v slavnostnem obhodu k bližnji cerkvi sv. Janeza, kjer je na prostem govoril znani apostol katol. tiska P. Polb. Ljudstva se je nabralo 15 tisoč. Po sveti maši so vsi udeleženci defilirali pred pomožnim škofom iz Prage dr. Frindom. Ta revija je bila impozantna. Zlasti katoliška dijaška družtva so bila prrsrčno aklamirana. — Shod dokazuje, da si rdečkarji in Vsenemci po krivici laste severno Češko!

Radijsko zdravilišče v Joachimstalu.

Joachimstal, 7. septembra. Ministrstvo za javna dela je naznanilo tukajšnjemu mestnemu svetu, da so obravnave glede na zgraditev državnega kopališča in izrabo radioaktivnih voda končane in da se bo v kratkem izdelal tozadevni gradbeni načrt. Država zgradi kopališče s pogojem, da mesto zgradi velik hotel, športna igrišča, parke itd.

Politiški umor v Dalmaciji.

Šibenik, 7. septembra. Včeraj so Hrvati v Drnišu priredili obhod kot protest proti nedavnemu napadu Srbov. Ko so srečali 60letnega Srba Jovo Jovića - Zeferja so ga do smrti kamenjali. Orožništvo je zaprlo 30 Hrvatov.

Dnevne novice.

PRAVI NAMEN TRUBARJEVEGA SLAVLJA. — NEKAJ, ČESAR HRIBAR NI POVEDAL SLOVANSKIM ČASNIKARJEM.

Preden so dobili slovenski častivci »Svobodne Misli« idejo, da proslave Trubarja, so že izvršili proslavo Trubarjevo nemško-nacionalni protestantje. V vsenemški, protestantovski cerkvi v Ljubljani, zidani z denarjem Viljama II. in drugih pruskih »dobrotnikov«, je »die rollende Reichsmark« postavila Trubarju spomenik. V »Carniol« so nemško - nacionalni profesorji graške univerze, najzagrizenjši sovražniki slovenskega naroda, napisali proslavljajoče članke Trubarju. To je znamenje, da šteje nemški protestantizem Trubarja med svoje junake. Nemci vedo, da bi bili Slovenci, ako bi se bili poprotestantili, danes do zadnjega ponemčeni. Samo v zapuščenih hribovskih vaseh bi se še skrival slišal slovenski jezik. Hribar tega seveda slovanskim časnikarjem ni povedal. Slovenski »Los von Rom« je geslo teh elementov, ki proslavljajo na Hribarjevo komando luteranca Trubarja. Zato je bila velikanska netaktnost od Hribarja, da je slavnost, ki ima v svojem jedru nemško - luteranski značaj, združil z občnim zborom »Osrednje zveze slovanskih časnikarjev«. V Slovencih je Hribar najznamenitejši zastopnik one struje, ki je v Vsenemcih znana kot »Los von Rom«. To proglašajo njeno glasilo »Slovenski Narod« dan na dan in iz najgrših vsenemških glasil neprenehoma prevaja pamflete na slovenski jezik. Hribarjev netaktnost se imajo zahvaliti slovenski časnikarji, da marsikoga, ki so ga pričakovali, ne bodo videli na svojem sestanku. Netaktnost Hribarjeve stranke je šla tako daleč, da niti obvestil o slovenskem sestanku niso pošiljali glasilom »Slovenske Ljudske Stranke«, ki predstavlja ogromno večno vsega slovenskega naroda. Ko mi pozdravljamo slovanske goste v Ljubljani, jim je podala Hri-

barjeva stranka vzgled, kako se slovanska vzajemnost ne goji, ampak se zanaša na profesionalni boj in nestrpnost med zatopniko naroda. Tak »neoslavizem«, kot ga pojmujejo slavilci Trubarjevi, ki je identičen z bojem proti najsvetejšim tradicijam slovanskih narodov, ne bo imel obstanka. Zmagala bo krščanska misel tudi v Slovanstvu!

+ Ljudski shod v Bohinjski Bistrici.

O priliki zborovanja »Slovanske zveze« se je sklical v Bistrici tudi ljudski shod. Ob treh popoldne se je zbralo najmanj 400 poslušavcev, povečem volivci, na prostornem dvorišču pred župniščem. Župnik Piber pozdravi navzoče in podeli besedo poslancu Jakliču, ki je govoril o šolstvu v Avstriji in še posebej na Slovenskem ter o učitelstvu, ki se loči v dva tabora. Pojasnil je, kateri del učiteljstva je na pravi poti, katere učitelje moramo podpirati. Za nas je odločitev lahka in jasna. Imamo »Slovansko zvezo«, v njej se zbirajo učitelji in učiteljice, ki hočejo našo dečo vzgojevati na versko - nravni podlagi, v krščanskem duhu. Za te se moramo ogrevati. Poslanec Pogačnik je govoril o državnem zboru. Dr. Lampe je spravil zborovalce v dobro voljo z raznimi pojasnili o domači sodobni politiki. Navdušil je zborovalce s spretno zgovornostjo pravega ljudskega govornika, za ideje, ki jih zastopa in brani »S. L. S.« — Očitno se je pokazalo, kakšne simpatije vživa »Slovanska Zveza« med ljudstvom in da slovensko ljudstvo ne pozna tistih, ki te dni nekje kujejo načrte proti krščanski šoli, ljudstvu pa se ne upajo pokazati.

× Nemškega šolskega nadzornika za Kranjsko ne bo. Te dni so listi poročali, da se baje v kratkem imenuje deželnošolski nadzornik za nemške šole na Kranjskem. Izvedeli smo, da na Dunaju na merodajnem mestu ni o tem nič znanega. Vest resnična biti ne more, temuč je kvečjemu ballon de essai. Vlada vendar ne bo tako neprevidna, da bi gnala slovenske poslance v obstrukcijo, ker le brezobzirna obstrukcija bi bila odgovor na tako nečuveno početje: na Dunaju obstrukcija, v Ljubljani pa brezobzirni boj proti deželnemu šefu. Da bi vlada hotela ustvariti tako situacijo normalen človek ne more misliti.

× Mlekarska zveza. C. kr. poljedelsko ministrstvo je dovolilo »Mlekarski zvezi« v Ljubljani kot donesek k prvim napravnim stroškom podporo 4000 K in kot donesek k upravnim stroškom za leto 1908 3000 K.

× »Südmarka« je imela včeraj svoj občni zbor v Beljaku. Društvo je zadnji čas jako napredovalo. Število članov se je preteklo leto pomnožilo za tretjino. Od 38. tisoč članov je poskočilo število na 50 tisoč, dohodki so se pa zvišali od 181 tisoč na 262 tisoč kron. Na Koroško je poslala »Südmarka« 19.862 K 82 v, na Kranjsko 6074 K 16 v, na Primorsko 2310 K 9 v, na Štajersko 58.167 K 84 v. »Südmarka« je priredila tudi loterijo, ki ji je nesla 156.919 kron 42 vin.

× V spomin Simonu Gregorčiču. Včeraj so odkrili pri sv. Lovrencu na Goriškem nagrobni spomenik pesniku Simonu Gregorčiču. Vse vasi v okollihu so bile v zastavah. Po sveti maši se je vršila slavnost na pokopališču. Pevci so zapeli »Blagor mu«. Govoril je dr. Oswald. Razkritje se je vršilo med zvonjenjem zvonov in pokanjem topičev. Popoldne se je na Vrsnem na rojstni hiši pesnikovi odkrila spominska plošča. Govoril je učitelj Pivec namesto dr. Šorlija, ki je bil zadržan. V imenu »Sl. Mat.« je govoril dr. Ilešič. Ernest Klavžar je deklamiral »Nevihiti«, akademik Lavrenčič neko drugo pesem. Slavnost se je nadvse lepo in nemoteno vršila, dasi je vrla »Soča« hujskala proti nji.

× »Družba sv. Mohorja« šteje letos 84.389 udov, t. j. 5533 več, kakor lani.

— Revizija pri »Zadružni Zvezi v Ljubljani« se je vršila minola dva tedna. Opravljala sta jo imenom »Splošne zveze kmetijskih zadrug v Avstriji« gg. višji računski svetnik Faschingbauer in revizor knjigovodja Riha. Vspseh revizije je krasen in se bo zrcalil v poročilu, ki se bo objavilo na prihodnji glavni skupščini »Zadružne Zveze«.

— Vlada podpora zadružništvu. Vlada je dovolila »Mlekarski zadrugi na Brezovici« pri Ljubljani podpore 3800 kron. Podpora je namenjena za delno pokritje stroškov nove oprave in vodovoda. Posredovala je pri izposlovanju podpore »Zadružna Zveza v Ljubljani«.

— Ljudska slavnost v Logu pri Vipavi v proslavo papeževnega in cesarjevnege jubileja se je včeraj vršila sijajno, ob krasnem vremenu, mnogobrojni udeležbi in najlepšem redu. Slavnost ste priredili »Krščansko soc. zveza za Goriško« in razna kršč. soc. društva v vipavskem okraju na Kranjskem. Na stotine in stotine ljudstva iz raznih krajev in stanov se je zbralo v

prijaznem Logu, kjer je bilo dopoludne po slovesni službi božji slavnostno zborovanje, popoldne pa najlepša in najzvernejša ljudska veselica. Govorili so C. M. Vuga, dr. Breclj, Marčič, poslanec dr. Žitnik, Jernej Ravnkar, gospodični Trampuš in Silvester, predsednik dijaške zveze Natlačen in drugi. Navdušeno so prepevala razna pevška društva. Slavnost je počastil tudi visokorodni gospod grof Lanthieri. Na sv. očeta in presvetlega cesarja ste bili odposlani udanostni izjavi. Obširneje poročilo objavimo v prihodnji številki.

— Hrvatski ban je dobil od cesarja pooblastilo, da sme zagrebškemu akademskemu senatu prošnjo, naj se vpokojeni profesor Šurmin reaktivira, vrtni, ne da bi jo rešil.

— Na meščanski šoli v Postojni bo vpisovanje učencev dne 13., 14. in 15. septembra t. l. Za vstop v I. razred je treba učencem dokazati, da so z zadostnim uspehom dovršili 5. šolsko leto (ni treba peti razred) kateresibodi ljudske šole. Razen tega je s krstnim listom dokazati, da so dovršili 11. leto starosti ali da dosežejo to starost vsaj do 15. jan. 1909. Na prvi slovenski meščanski šoli v Postojni se letos na novo otvori že III. razred.

— Iz Istre. Občinski odbor v Dekanah se je dne 29. avgusta t. l. tako-le konstituiral: Župan gosp. Josip Piciga, dosedanji župan. Prvi svetovalec gosp. Josip Andrijašič, posestnik v Črnem kalu, ki je bil svetovalec tudi v prejšnjem odboru. Ostali svetovalci so, stari: gg. Ivan Sever iz Lokke, Josip Bordon iz Podpeči, Anton Oblak z Rozarja, Anton Košanc iz Dekanov; na novo pa gg. Ivan Kocijančič iz Dola, Josip Udovič iz Kubeda in Josip Zerbo s Tinjana. Sami vrli, verni in za gospodarski napredek ljudstva vneti možje.

— Izgnanila je 14 let stara Barica Poharič iz Strmca, občine Sv. Nedelja. Pred enim mesecem se je podala v Zagreb službe iskat. Od tega časa se ne ve za njo.

— Poneverbe Franka Zottija, hrvaškega bankirja v Ameriki, znašajo tri in pol milijonov kron.

— Smrtna kosa. V Gorici je nagloma umrl 26 let star Albin Jeretič. V petek zjutraj je umrla gospa Margareta Suligoj, soproga postrežnika »Šolskega Doma«.

— Nevarno je obolel nadučitelj g. Križman v Dornbergu.

— Poročilo se je g. Jos. Rakovšček, učitelj pri Sv. Luciji z gdč. Liziko Jakli, bivšo učiteljico.

— Kletarski tečaj. Da se ravno sedaj pred trgatvijo vinogradnikom pripomni, kako je treba z grozjem in vinom ravnati in pravilno kletariti, priredi c. kr. vinarski nadzornik g. B. Skalický še pred trgatvijo sledeča predavanja o umnem kletarstvu. V nedeljo, dne 6. t. m. ob 3. uri popoldne v Stopičah, v torek (praznik) dne 8. t. m. ob 3. uri pop. v Vavtvasi, v nedeljo, dne 13. t. m. zjutraj ob 7. uri v Metliki, popoldne ob 3. uri v Semiču in v nedeljo dne 20. t. m. ob 3. uri popoldne v Št. Petru. Priporočamo vinogradnikom in drugim interesentom, da se v lastno korist polnoštevilno udeležijo tega pouka.

Iz slovanskega sveta

sl Češki pesnik Vladimír Houdek je pred kratkim umrl v praški norišnici v 39. letu svoje starosti. Bil je nadporočnik, pozneje je resigniral in postal je poštni uradnik. Pred kakimi šestimi leti so ga spravili v norišnico, odkoder se ni več vrnil. Umršil je bil eden izmed glavnih zastopnikov češke »moderne« in je spisal dve pesniški zbirki »Vyzke tly blýny« in »V pavučinách nervů«. Zadnja zbirka se zlasti odlikuje po strastnem tonu.

sl Shod poljskega učiteljstva, združenega v »Tow. pedagog.«, se je vršil koncem avgusta v Lvovu z mnogobrojno udeležbo: Shod se je začel s sv. mašo, ki jo je celebriral kn. nadškof Bilczewski. Kn. nadškof Bilczewski se je shoda udeležil in se je o delovanju poljskega učiteljstva — svojih dragih kaplanih v župnijah — zelo pohvalno izrazil. Shoda se je udeležil tudi gospod poslanec Kadłčák iz Morave, ki je udeležencem prinesel pozdrav katoliškega moravskega učiteljstva. Shod se je odločno izrazil za krščansko vzgojo.

sl Zadeva razlastitve. V zadnjem času se je razširilo poročilo, da surova postava o razlastitvi poljskega ozemlja ne bo vstopila v življenje. Toda poljsko občinstvo v pruskem zaboru ni tako optimistično. Vzrok, da ta postava ni še vstopila v življenje je ta, da hakatistična birokracija še ni dovršila vseh formalnosti, potrebnih za izvrševanje te postave. Glavno nalogo pri razlastitvi bode imela naselbinska komisija. Na podlagi postave z dne 26. sušca ima v ti komisiji biti en član kmetijske zbornice poznanske in en član iz zahodno - pruske zbornice. Izvolitev teh članov se bode vršila šele mese-

ca septembra. Na to izpopolnjenje naselbinske komisije so nekateri pozabili in od tod poročila, da postava o razlastitvi ne bo vstopila v življenje.

sl Židje v ruskih višjih šolah. Ravnatelj peterburškega inženirskega zavoda je naznanil, da v prihodnjem šolskem letu se židje sploh ne bodo sprejemali v ta zavod, ker njih število je že prekoračilo določeno normo za židovske učence. Istotako se ne bodo sprejeli v elektrotehnični in metalurški oddelek peterburške politehnik. V druge oddelke se bode sprejel samo en žid.

sl Ljudsko šolstvo na Bolgarskem.

Ljudsko šolstvo na Bolgarskem je sedaj urejeno po novi šolski postavi, ki se je izdala začetkom tega leta. — Ljudske šole so državni zavodi, in pouk traja štiri leta. Ako kak otrok zamudi pol dneva šolskega poduka, so dolžni stariši plačati 10 do 15 vinarjev denarne globe. V prvem razredu sme biti največ 60 učencev; ako je več učencev, se otvori nov razred ali pa se uvede poldnevni poduk. Ako je šola oddaljena 3 km, niso tako oddaljeni otroci dolžni obiskovati šolo. Razum ljudske šole je še meščanska šola, ki v nji traja pouk tri leta. Podučuje se tu ruski jezik in računovodstvo. Za šolska poslopja skrbijo občine. Revnim občinam pomagata zidati šole država in okraj. Učitelj mora dovršiti učiteljsko in državno učiteljsko izkušnjo. Ako v treh letih ne napravi izpita, odslovi se od službe. Omožene ženske ne morejo biti učiteljice, izzemšči učiteljice na deželi. Učitelji ljudskih šol imajo izpočetka 1200 kron plače; prikldov je osem. Največja plača znaša 2220 kron. Učiteljice imajo za 10 odstotkov manj; provizorični učitelji in učiteljice imajo 20 odstotkov manj, nego definitivno nameščeni učitelji. Učitelji v mestih nimajo prostega stanovanja, niti pridavka za stanovanje, pač pa druginjski priklad, in to v mestih s 15.000 prebivalcev 10 odstotkov, v Sofiji 40 odstotkov svoje letne plače. Druginjski pridavek plačajo občine. Učitelje plačuje deloma država, deloma občina. Vsaka občina je dolžna za vsakega učitelja ljudske šole plačati na leto v državno blagajno 900 kron. Učitelje ljudskih šol voli krajni šolski svet. Politike v škodo kulturnemu delu bolgarski učitelji ne smejo delati; zato bolgarski učitelji ne smejo biti udje političnih društev niti se udeleževati političnih zborovanj.

sl Ruski staroobredci. Škofje le-te sekte so imeli nedavno shod v Moskvi. Občni cerkveni shod vseh staroobrednih občin se je imel vršiti v Nižnim Novgorodu. Škofje, ki so bili povabljeni, da se ga udeležijo, so iz svojega moskovskega shoda odgovorili, da v Nižni Novgorod ne pojdejo, ker sklicatelji so na shod povabili tudi napredne staroobredce, ki se brijejo. Briti se, je namreč pri ruskih staroobredcih velik prestopok. Škofje so iz svojega moskovskega shoda izdali vsem svojim podložnim duhovnikom okrožno pismo, da bi dvakrat zaporedoma opomnili tiste, ki se brijejo, da naj nehajo se briti, ako bi dotični ne ubogali, morajo jih izobčiti iz cerkve.

sl Mažarske ječe so polne Slovakov.

Nedavno je šel v vacovsko ječo Miloš Pietor, urednik izvrstnega »Hlásnika«, na štiri mesece radi članka, ki ga je spisal pod vplivom ružomberškega procesa zoper Hlinko. — Za M. Pietorom je nastopil ječo v Budimpešti Gedeon Turzo radi pesnice »Ružomberškým váznom«, k je izšla v »Černoknažniku«; v pesnici je državni pravdnik našel »laudatio criminis«.

sl Kako brez kazni ščuvajo zoper Slovake. »Pesti Hirlap« pozivlje naučno ministrstvo (na Ogrskem), da naj zatvori vse slovaške šole in da naj se na njih namestijo učitelji iz spodnjih ogrskih krajev, ki s seboj prineso v nje gorečo ljubezen do domovine in ki kot prednja straža mažarske državne misli in mažarske državne moči bodo gotovo dosegli velikih uspehov v šoli.

sl Varšavski Nemci začenjajo v zadnjem času tudi vzdigovati glavo. Nameravajo namreč v Varšavi izdajati velik nemški dnevnik, al pri izdajanju jim dela zapreke ta okolnost, da v Varšavi ni nemških stavcev in nemške tiskarne. Zato so sklenili ustanoviti lastno tiskarno in namestiti v nji nemške stavce iz Lodzi in Rige.

sl Uspeh reje kunccev na Češkem. V Pragi delujoče prvo češko društvo za rejo kunccev za Prago in okolico namerava prirediti javne sejme za kunce. Meseca oktobra bode društvo v Pragi priredilo veliko kunčjo pojedino, katere namen bode občinstvo seznaniti z novo vrsto mesne jedi v razni pripravi.

sl Drugi slovanski shod. »Warsz. Dniownik« poroča, da letos po zimi se bode v Varšavi vršil drugi slovanski shod, pri katerem se bodo udeleženci posvetovali o bodočem vseslovanskem shodu v

Moskvi. Shoda v Varšavi, ki se bode bržkone vršil meseca decembra, se bode udeležilo 15 čeških delegatov z dr. Kramarjem na čelu.

Ljubljanske novice.

Ij **Slavnost narodnih noš**, katero priredi glasbeno društvo »Ljubljana« prihodnjo nedeljo dne 13. septembra, bo vsakakor velezanimiva tudi vsled **spreveda narodnih noš**, ki se priredi na slavnosti. Občinstvu bo na razpolago tudi brzofotograf, ki bo fotografiral mnogo krasnih skupin. Na galeriji otvori Boltatu Pepe svojo gostilno. Dragoceni dobitki za šaljivo loterijo bodo te dni razstavljeni v »Katoliški Bukvarni«. Tudi ta točka ne bo nič zaostala za lansko veselico. Tudi za tekmovalno streljanje je dobilo društvo že krasne dobitke. Prosim vse one, ki nameravajo nakloniti društvu kak dobitek, naj ga pošljejo v naše uredništvo v novo poslopje »Kat. tiskovnega društva« danes od 6. do 8. ure in jutri od 10. do 12. ure dopoldne.

× **Slovanski časnikarji, uvažujte važnost turisticke!** Veže nas kri in kri ni voda, to se je pri nas pogostoma povdarjalo. Pozabiti pa ne smemo, da nas v sedanjih časih veže tudi železnica in nam daje priložnost, da se eden drugemu približamo in se medsebojno spoznavamo. Turistika, ki razširja horizont, ki okrepčuje duh in telo, mora tudi med nami Slovani postati važen faktor. Slovani smo potujoči narod in znani kot taki, treba je samo, da hodimo tista pota, ki so nam najbolj prikladna. Potujmo v prvi vrsti po slovanskih deželah, ki so polne naravnih krasot in zanimivih spomenikov in spoznavajmo posebno svoje narodno - gospodarske in kulturne razmere! V tem oziru so pri nas na Slovenskem odnošaji dokaj ugodni. Turistika je pri nas že mnogo let vsestransko razvita in tudi organizirana tako temeljito, da lahko konkuriramo z drugimi narodi. Slovensko planinsko društvo in cela vrsta njenih podružnic, deželna zveza za promet tuincev in cela vrsta njenih prometnih društev na deželi delajo sistematično, da se vabijo tuji, da da se jim dobro postreže in da uživajo pri nas vse udobnosti moderne gostoljubnosti. Tudi v drugih slovanskih deželah se je začelo daniti, povsod gradijo domačini hotele in letovišča, želeti je le, da se tudi drugod tujski promet organizira in izpodbuja za to zanimanje ljudstva. Organizirani tujski promet je pa tudi sredstvo, katero je bolj kakor vsako drugo pripravno sredstvo, da dvigne ugled naših narodov. Tujec nas je zaničeval, ker nas je sodil le po zunanosti. Tujec pa, ki najde pri nas gostoljubnost, ki vidi, da se naše ljudstvo zanima tudi za kulturo, bode popolnoma predruščil svoje mnenje o Slovanih in jih bode začel spoštovati. Spoštovanje je pa dostikrat več vredno kakor pa kruta sila. Sedaj, ko zborujejo slovanski časnikarji v stolici slovenski, v beli Ljubljani, ko jim deželna zveza priredi malo razstavo organiziranega tujskega prometa, pozivamo vse častite slovanske časnikarje, naj širijo in podpirajo organizacijo tujskega prometa po vsem slovanskem svetu in s tem podpirajo kulturo narodov in medsebojno slovansko vzajemnost, kar nam je oboje najnujnejše potrebno.

Ij **Tečaj za bolniške strežnice.** Vsled prijaznega povabila g. ordinarija dr. Goestla, je priredil tečaj za bolniške strežnice včeraj pod vodstvom zdravnikov gg. dr. Derganca in dr. Dolšaka poučni izlet v deželno blaznico na Studencu. G. dr. Goestl je ondi učenke vsprejel in jim razkazal posamezne oddelke, razne priprave pri ravnanju z umobolnimi, in jim dal priložnost, občevati z bolniki. Na učenke je napravil ta izlet zelo ugoden vtis in videlo se je, kako so z zanimanjem in brez strahu sledile g. voditelju.

Ij **Odvetniški izpit** je izvršil dne 5. t. m. pri višjem deželnem sodišču v Gradcu gosp. dr. Anton Švigelj. Novi odvetnik otvori dne 14. t. m. svojo pisarno v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Ij **krogov uradnikov c. kr. užitnine.** Uradnik c. kr. užitnine, gosp. Florjan Kožuh v Boh. Bistrici, je imenovan revidentom istotam.

Ij **Šramelkonzert** se vrši v sredo dne 9. septembra ob osmi uri zvečer v »Meščanski pivovarni« (Dekleva). Vstop prost.

Znanost in umetnost.

* **Knjige „držbe sv. Mohorja“** so eanes došle v naše uredništvo: 1. »Slovenske večernice« obsega lepo povest dr. Fr. Detele. »Novo življenje« in božično pripovedko »V samotni«, spisal Ivan Cankar; — 2. Simon Gregorčič: »Poezije«. Uredil Anton Medved. Ilustriral Koželj; — 3. Koleadar za leto 1909. obsega: »Zadnji rokovnjač« humoreska, spisal Janko Mlakar (ilustrirano); pesmi Medvedove, »Zadnje igre«, dogodbe iz življenja ameriških Slovencev, spisal Kompoljski; »Sivčevi spomini«, humoristična

črtica, spisal Silvester K.; »Iz časov Napoleonovih vojsk«, priobčil K. Zelen, org. v Senožcah; »Kompostela«, spisal Iv. Lavtinar; »Iz francoskih vojsk«, sestavil dr. E. Ehrlich; »Sosedje«, povest v verzih, spisal Ivan Pregelj, in nekaj drugih krajših sestavkov. Koleadar je bogato ilustriran. — 4. »Umni čebelar«, spisal Fr. Lakmayer; — 5. »Pre-sveto Srce Jezusovo«, sestavil p. Janez Pristov; 7. »Zgodbe svetega pisma«, spisal dr. J. Ev. Krek. 15. snopič.

RAUCH NE GRE?

Zagreb, 5. sept. Nek odlični hrvaški politik izjavlja nasproti dopisniku neke dunajske korespondence, da se je v zadevi velesrbske zarote spravilo na dan veliko več obteživega materiala kot se misli. Hrvaško-srbska koalicija da dela na to, da bi Rauch padel in prišla na krmilo nova vlada, ki bi ustavila preiskavo proti velesrbom, kajti če se preiskava izpelje do konca, bi nujna posledica bila ta, da se koalicija razbije, kajti Hrvati nočejo imeti opraviti z zarotniki proti dinastiji. Toda Njegovo Veličanstvo baje odločno želi, da se preiskava izpelje in se krivci kaznujejo. Zato da je boj proti Rauchu za zdaj še brezvspešen.

Telefonska in brzoljavna poročila.

V BOSNI SE NEKAJ PRIPRAVLJA? VPOKLICANI ČASTNIKI?

Dunaj, 7. septembra. Baje so vsi častniki, vojaški uradniki in zdravniki iz Bosne, ki so na dopustu, dobili nalog, da se vrnejo v Bosno v teku 24 ur. Na vojnem ministrstvu pravijo, da njim o taki odredbi ni nič znano.

NEMŠKI KATOLIŠKI SHOD NA SEV. ČEŠKEM.

Rumburg, 7. septembra. Na katoliškem shodu je govoril tudi profesor poslanec Mayer od inomoškega vseučilišča in naglašal, da se jeseni zopet začne boj za ravnopravnost kat. dijakov na avstrijskih vseučiliščih.

CESAR V BUDIMPEŠTI.

Ischl, 7. septembra. Cesar je danes odpotoval v Budimpešto.

NESREČA NA GORAH.

Dunaj, 7. septembra. Na Raxalpi se je ubil advokat dr. Maks Olaf z Dunaja.

Inseriranje. Na Angleškem je smise za praktično in koristno oglašanje, kot je splošno znano, najbolj razvit, kar je brez dvoma tudi glavni vzrok, da je ovladala angleška trgovina skoro celi svet. Praktični način, kako Angleži oglašajo, popisuje nek angleški list takole: »Angleški trgovec ponovi oglas vsaj desetkrat ter smatra manjše število objav za brez pomena. On računa takole: 1. oglasa čitatelj sploh ne vidi, 2. oglas vidi, toda ga ne čita, 3. oglas vidi in čita, pri 4. oglasu se vstavi in pogleda po cenah, pri 5. oglasu si zapomni oglaševalcev naslov, pri 6. oglasu se oglasovi ponudbi že pogovarja z rodovino ali prijateljem, pri 7. oglasu se že odloči, da stvar kupi, pri 8. oglasu hiti k trgovcu, pri 9. oglasu že pripoveduje o svojem nakupu in pri 10. oglasu pa že kupujejo tisti, katerim je o nakupu pripovedoval«.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.
Budimpešta 7. septembra
Pšenica za oktober 11-22
Pšenica za april 11-55
Rž za okt. 9-34
Oves za okt. 5-05
Koruza za maj l. 1909 6-31
Efektiv: 5 višje.

Glavna zaloga:
lekarna Ub. pl. Trnkóczy
:: Ljubljana. ::

Primarius
dr. V. GREGORIČ
Ljubljana

kronska
ustna
voda

EUODIN

(Zakonito zavarovan.)
Specialiteta za kadičce.

10 do 15 kapljic v kozarec vode.

Cena 2 kroni.

Glavna zaloga:
lekarna Ub. pl. Trnkóczy
:: Ljubljana. :: 1898 25

Meteorologično poročilo.

Vihina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 736'0 mm.

Dn	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
5	9. zveč.	738'5	12'1	sr. jvzh.	dež	
6	7. zjutr.	42'8	8'6	sl. svzh.	jasno	6'6
	2. pop.	42'3	17'1	sr. vzhod	del. obl.	
6	9. zveč.	43'6	11'2	sl. szah.	jasno	
7	7. zjutr.	44'3	5'7	sl. jvzh.	.	0'0
	2. pop.	42'5	19'2	sr. jvzh.	.	

Srednja včerajšnja temp. 12'3°, norm. 16'2°

Spominjajte se »Slovenske krščansko-socialne zveze« ob vsaki priliki!

2209 Zahvala. 1-1

Ob bridki izgubi, ki nas je zadela s smrtjo ljubljenega brata, svaka in strica, gospoda

Josipa Pezdirca

radnika delniške pivovarne na Laškem izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, za sočutje in sožalje iskreno zahvalo. Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini za dušno tolažbo, g. dr. Schwabu za potrpežljivo zdravljenje, gg. uradnikom pivovarne za izredno kolegijalnost in posebno cenjeni družini Kranjčevi za ljubeznivo postrežbo ves čas bolezn; dalje darovalcem krasnih vencev in vsem mnogoštevilnim udeležnikom pogreba, osobito cenjenim damam iz Laškega, g. dr. Karlovšku iz Celja kot zastopniku upravnega sveta delniške pivovarne, vsem gg. kolegom pokojnika iz Laškega in Žalca in sploh vsem, ki so izkazali pokojniku zadnjo čast.

Žalujejo ostali.

2211 Zahvala. 1-1

Vsem onim, ki so mojemu nepozabnemu soprogu, gospodu

Viktorju pl. Wurzbach-Tannenberg

izkazali poslednjo čast, se s tem ginja zahvaljujem. Zahvaljujem se tudi za premmno sožalje in prekrasne darovane vence ter za spremstvo pri pogrebu, zlasti veleč. duhovščini, p. n. uradništvu, meščanstvu, sl. gasilnima društvoma iz Litije in Šmartnega, sl. pevskega društva iz Litije in Šmartnega, lovskim tovarišem pokojnika ter prav posebno g. dr. Ivanu Premru za neumorno požrtvalno zdravniško pomoč.

V Litiji, dne 6. septembra 1908.

Franja pl. Wurzbach-Tannenberg

v imenu žalujoče rodbine.

Naznanilo.

Naznanja se, da se prične letos v Rovinju 2206 1-1

vinska trgatav

za moškat okolu 15. in za teran okolu 20. septembra. Vsled ugodnega vremena bode letos grozdje v vsakem oziru naj boljše vrste. Radi tega vabi se vinske trgovce, da pridejo v čim večjem številu na tukajšnji trg in si po svoji želji nakupijo grozdja.

Kmetijsko društvo v Rovinju (Istra).

(Famiglia cooperativa agricola in Rovigno, Istria)

Proda se 2204 1-1

posestvo

s poslopjem, ki meri 48 ha 96 a 98 m² po jako ugodni ceni v vasi **Gaber**, v župniji **Janče**.

APNO

najboljše kakovosti po zmernih cenah priporoča **F. WEINBERGER**, posestnik apnenice v **Zaborju ob Savi**. 2103 3-1

BILINSKA

KISLA VODA

Izborna dietična namizna pijača.

O dobroti Bilinske vode naj se vpraša domači zdravnik.

Dobi se pri Mihal Kastnerju v Ljubljani.

1616 41-6

Ježice

kupuje po najvišjih cenah in prosi ponudb z vzorci **Aleks. Rosenberg, Gradec** 2205 **Annenstrasse 39** 5-1

Prava istrska vina

Zaradi preobite zaloge se delijo od **Kmetijske vinske zadruge v Bujah** po nizki ceni od 56 litrov naprej 1907 10

bela vina liter po 6 h. fini teran liter po 21 h.

Genki in vzorci brezplačno na zahtevanje Cantina sociale cooperativa Buje (Istria)

Slov. glasbeno društvo »Ljubljana«

V nedeljo, dne 13. septembra 1908 v hotelu Un on

slavnost narodnih noš

- Sodelujeta celotna godba - pešpolka št. 27 kralj Belgijcev in polnoštevilna ljubljanska društvena godba. -

Pevski zbori: moški in mešani zbor društva »Kamnik«, moški zbor društ. »Kranj«, oktet Trnovčanov in Krakovčanov v starodavnih narodnih nošah in pevski zbor »Ljubljane«.

Nastop Ant. Verovška v raznih ljudskih tipih.

Sestanek udeležnikov dunajskega jubilejnega spreveda.

Začetek ob 5. uri popoldne.

Narodne noše vseh slovenskih pokrajin.

- Velik kmetijski semenj.
- Streljanje na dobitke.
- Nastop trobentačev.
- Šaljiva šaljiva loterija.
- Originalni paviljoni.
- Zanimiva razstava.

Velika vinska poskušnja prirodnih domačih vin.

Ljudsko taborišče pod »Zlatorogom«

K obilni udeležbi vabi vse prijatelje narodnih noš **ODBOR**. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu v vseh prostorih Uniona.

Vstopnina 60 vinarjev za osebo.

2187 Zahvala.

Povodom pretresujoče prebridke smrti naše iskreno ljubljene, nepozabljive soproge, oziroma matere in stare matere gospe

Lidvine Adlešič roj. Nastran

dobili smo od sorodnikov, prijateljev in znancev od blizo in daleč toliko tolažljivih dokazov odkritosrčnega sočutja, da nam je mogoče v najbitnejših urah se le tem potom vsem najtopleje zahvaliti. Osobito se zahvaljujemo tukajšnjemu župniku gosp. Iv. M. Renier, ki je lastnoročno zatisnil oči preblagi ranjci; zahvaljujemo se vsem, ki so oskrbeli za njo zvonjenje v Kamniku pri preč. oo. frančiškanih, v Šmartnem pri Litiji in v Adlešičih. Dalje se iskreno zahvaljujemo tukajšnjemu sl. pevskemu zboru za ginljivo nagrobno petje, gg. uradnikom, meščanstvu, učitelstvu domačemu in istemu iz okraja kakor tudi iz bližnje Štajerske in vsem drugim, ki so predrago ranjko v tako obilnem številu spremili k večnemu počitku in nam lajšali bol ob nepričakovani prebitki izgubi

Krško, dne 3. septembra 1908.

Jurij Adlešič, Albin Adlešič, nadučitelj, soprog. Železn. uradnik.
Teodor W. Adlešič, voditelj banke, sinova.

MATTONIJEV GISSHÜBLER

naravna
alkalična kislina

najboljša dijetna in osvežujoča pijača,

preskušena pri želodčnih in črevesnih katarh, obstnih in mehurnih boleznih, katero priporočajo največkrat zdravniki kot bistveno ~~in~~ podpiralno sredstvo ~~in~~ pri karlovovarijskem in drugih kopoljskih zdravljenjih in kot poznejše zdravilo po 24 38 kopoljih v trajno porabo. (VII.)

Izvirnik: Giesshübl Sauerbrunn, Želez. postaja, zdravilno kopoljsko pri Karlovih varih. Prospekti nastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vsch lekarnah, večjih špecerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloga pri Mihael Kastner-ju in Peter Lassniku-Ljubljana. 114 52-36

Služba 2188 2-2

cerkvenika in organista

v Mirni peči na Dolenjskem je razpisana. Nastop s 15. oktobrom t. l. Dohodki deloma v biri, deloma v denarju znašajo do 800 K.

Župni urad v Mirni peči, Dolenjsko.

Proda se iz proste roke pod ugodnimi pogoji 2184 2-2

hiša

z 9 sobami. Zraven hiše je lep vrt. Poizve se na Glincah, Tržaška cesta št. 78.

Zdravo grozdje

najfinejše plemenite vrste, debele jagode, sladak, vsak dan sveže trgano 5 kg. zavoj franko 3:50 K L. Altneu Versecz 44, Ogrsko. 2191 5-2

Cerkovnik in grobokop

dobi službo v Kranju, bodisi fant ali oženjen. Stanovanje prosto, plača po dogovoru. 2210 1-1 Ant. Koblar, dekan.

SANATOGEN

prepotrebno krepilno in osveževalno sredstvo za vsakogar, ki se čuti utrujenega in bednega, kakor sploh

za nerвозne in slabotne.

Od nad 7600 profesorjev in zdravnikov sijajno potrjen. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

Brošure razpoložljive franko in zastoj Bauer & Co., Berolla, SW. 48, Glavno zastopstvo C. Brady, Dunaj, I., Fleischmarkt 1. 1728 8-1

Josip Deisinger

posestnik in trgovec

Paula Deisinger roj. Kašman

poročena.

Škofja Loka, dne 7. septembra 1908.

2177 1-1

Šolske knjige

za vse šole v najnovejših, odobrenih izdajah,

kakor tudi vse druge šolske potrebščine v najboljši kakovosti in po zmernih cenah priporoča

Lav. Schwentner

knjigotržec v Ljubljani, Prešernove ulice št. 3.

2202 10-1

Cena vrčku 20 v.

Gena vrčku 20 vinarjev.

Najboljše izvorno, dvojno vležano

prazdroj (Urquell) in črno pivo (Bockbier)

iz meščanske budjeviške pivovarne se toči v Sodnijskih ulicah 4 in na Rimski cesti 5.

Dobi se tudi pristni domači šampanjec.

Cena vrčku 20 v.

Prodaj bodem dne 15. sept. 1908 od svojega zemljišča, ležečega v davčni občini Cerklje pri Kranju in Zg. Brnik-u približno

20 oralov njiv in gozdov z doraščanim lesom.

Kupci naj se zglase 15. septembra 1908 predpoldne pri g. Josip-u Jenkotu (Babič) na Zgornjem Brniku pri Cerkljah.

Nemcem posestvo ni na prodaj.

Janko Vavken, Cerklje. 2169 3-3

2 stanovanji

vsako z dvema sobama in pritliklinami, pripravi zlasti za penzioniste, se oddasti takoj v Škofji Loki.

Več se izve pri Antonu Homannu ravnotam. 2194 3-2

DIJAK

se sprejme na stanovanje in hrano. — Več se izve Rimska cesta št. 17. 2197 3-2

Veliko zalogo absolutno zajamčenega pristnega vina,

1097 priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima Kmetijsko društvo v Vipavi. — Izborna kvaliteta: belo namizno vino 40—50 K, pinela ter fina desertna vina, kakor ital. rizling in beli burgundec od 50—60 kron, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. — Stara desertna vina v buteljkah po 1 do 1:20 K. Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

Za zadrage in večje množine izjemne cene. — Za obilne naročbe se priporoča

Kmetijsko društvo v Vipavi.

Sprejem

pomočnika

z večletno prakso v špecerijski stroki. Ozira se le na izurjene detajliste, večče obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi. Vstop ali takoj ali najkasneje do 15. oktobra t. l. Tudi se sprejme inteligentna in izurjena

prodajalka

iste stroke. 2166 3-3

Karol Planinšek, Ljubljana.

Izvanredna državna loterija.

Na najvišje povelje Nj. c. in kr. apostol. Velič.

za doberdelne namene c. kr. deželne brambe in orožništva.

Izredna jubilejna loterija

Ta denarna loterija edina v Avstriji postavno dopuščena, vsebuje 17.984 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 513.760 K. 2082 10-1

Glavni dobitok 200.000 K.

Srečkanje nepreklicno dne 22. oktobra 1908.

4 K Ena srečka stane 4 K.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vordere Zollamts-Strasse 7, v loter. kolekturah, tobakarnah, davčnih poštah, brzojavnih in železn. uradih, v menjalnicah i. t. d.; igralni načrti za kupce brezplačno. Srečke se pošiljajo poštne prosto. Od c. kr. loterij. : ravnateljstva. :

Ustanovljeno 1862.

Telefon št. 584

RUDOLF GEBURTH

c. kr. dvor. mašinst

DUNAJ (WIEN), VII., KAISERSTRASSE 71 na vogalu Burggasse.

Največja zaloga vsakovrstnih peči za vsako porabo od navadne do najfinejše in najelegantnejše izpeljave, v vseh velikostih, črne ali bogato emailirane. Peči za trajno kurjavo za premog. Okrogle peči za regulirati od 15 K višje. Zaloga ognjišč, šteditnikov in strojnih ognjišč. Najboljše plinovne peči, kamini črni in email. Železne peči s pečnicami za dve ali tri sobe.

Patent-vložki za glinaste peči. Sušilnice. Krušne peči. 2014 20

DIJAK

ki obiskuje realko ali meščansko šolo na Cojzovi cesti se sprejme v dobri hiši v popolno preskrbo. Cena po dogovoru. — Pismena vprašanja pod „M. R., dijak“ na 2200 upravnistvu Slovenca. 3-1

: Zobozdravniški atelje :

dr. Edv. Globočnik

2158 v Kranju 8-5

v hiši kjer je lekarna je od 16. sept. naprej slav. občinstvu vsak dan na razpolago.

Nove skladbe

iz zaloge:

Katoliške bukvarne v Ljubljani.

Laharnar Ivan: Op. 5. Pomladanski odmevi. Pesmi za sopran, alt, tenor, bas. II. natis. 2 zvezka po K 1:30.

Laharnar Ivan: Op. 8. Gorski odmevi. Zbirka moških zborov in četverspevov. II. natis. 2 zvezka po K 1:50.

Laharnar Ivan: Op. 10. Planinke. Za sopran, alt, tenor, bas. II. natis. 2 zvezka po K 1:20.

Laharnar Ivan: Gorske cvetlice. Slovenski napjevi za četvero in petero mešanih glasov. II. natis. P. K 1:50.

Laharnar Ivan: Slovenska sv. maša. Za mešani zbor s spremljavo orgel. II. natis. P. K 1:20.

Laharnar Ivan: Šmarnične pesmi. Za sopran, alt, tenor, bas. II. natis. P. K 1:20

Laharnar Ivan: Velikonočne pesmi. Za mešani zbor. II. natis. P. 1:30.

Sattner P. Hugolin: Op. 10. Slava Bogu. Mašne pesmi za mešani zbor Tretji pomnoženi natis. P. K 1:50, po gl. -40.

Foerster Anton: Op. 82. Slovenska sv. maša v čast sv. Cecilije. Za mešani zbor in samospeve z orglami. II. pomnoženi natis. P. K 1:20.

Foerster Anton: Op. 100. 6 Marijinih pesmi. Za tri ženske ali moške glasove (ena za dva, štiri tudi za en glas). Prva zbirka Marijinih pesmi. P. K 1:80, gl. po K -40.

Foerster Anton: Op. 105. Praeludium et postludium na avstrijsko himno za orgle. V prilozi 60 letnega vladanja Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. P. K -60.

Aljaž Jakob: Mešani in moški zbori. Dosedaj so izšli 4 zvezki po K -60. Vsebina IV. zvezka: a) Mešani zbori: 1. Ujetega ptiča tožba; 2. Zakipl duša. b) Moški zbori: 3. Dneva nam pripelji žar; 4. Pri pogrebu

Vsebina drugih zvezkov, je na ovitku IV. zvezka naznanjena.

Dalje priporočamo:

Zbirka ljudskih iger 7. in 8. zvezek. Vsebina:

Za moške vloge:

1. Sinovo maščevanje ali Spoštuj očeta. Igrokaz v treh dejanjih.

2. Za letovišče! Burka enodejanka.

3. Občinski tepček. Veseloigra v treh dejanjih. Za ženske vloge:

4. Dve materi. Igrokaz s petjem v štirih dejanjih.

5. Nežna z Bleda. Narodna igra v petih dejanjih.

6. Najdena hči. Igra v treh dejanjih.

Cena K 1:60, s poštino K 1:80.

Vsebina 5. in 6. zvezka je označena na ovitku.

Novo razglednice v večbarvnem tisku na eni strani prostor za naslov in dopis na drugi strani pa:

Podoba luške Matere božje, ki se prikazuje Bernardki. Cena za vsak izvod 6 vin., 100 izvodov K 5.-.

Podoba zlatomašnika papeža Pija X. Izvod 6 vin., 100 izvodov K 5.-.

Podoba Nj. Vel. ces. Franca Jožefa I. ob 60-letnici. Vsak izvod 8 vin., 100 izvodov K 6.-.

Podoba vnanjega lica „Katoliške bukvarne“; ta razglednica se oddaja stalnim odjemalcem brezplačno.

Vse štiri razglednice je založila:

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Za šolsko mladino: „Angleško skladišče oblek“

jesenske in zimske obleke, površnike in dežne plašče, suknje v največji izberi in po čudovito nizkih cenah prodaja

O. BERNATOVIČ

1326

Ljubljana, Mestni trg števil. 5.

Samo 6 dni

Havre New-York

Francoska prekomorska družba. Odputuje se iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana, Dunajska cesta št. 18, nasproti znane gostilne pri „Figovcu“. 1878 26-14

Prodajalka

za konfekcijo, v šivanju popolnoma izurjena, se takoj sprejme. Naslov pove „Upravništvo Slovenca“. 2164 3-3

Na prodaj je:

1 dobro ohranjen bilard z 10 quees, cena 70 K; 2 omari, ena velika in ena mala, za spravljanje ledu; mala še dobro ohranjena, cena 20 K; velika dvodelna, cena 50 K; 2 veliki soro novi železni peči, za kurjavo s premogom (Füllöfen), cena 50 in 80 K, pri

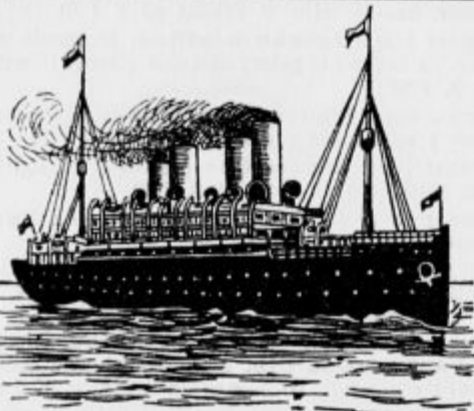
Ioanu Wakontogu.

2151 3-3

Proda se: 2176 3-2

kuhinjska omara

otroški voziček; 12. met. konopn. cevi. Vse dobro ohranjeno. Vrvarska steza 3, 1. (postajališče Samassa elektr. železnice.)

Kdor hoče varno, mirno in hitro

v AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika 1639 10

Fr. Seunig, Ljubljana

Kolodvorske ulice števil. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Victoria	nosi 25.000 ton
Amerika	24.000 "
President Lincoln	20.000 "
President Grant	20.000 "

Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 14. dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

C. kr. moško in žensko učiteljske v Ljubljani, dne 20. julija 1908.

Štev. 453.

2168 2-2

Razglas.

A. Vpisovanje v I. razred deške, oziroma dekliške vadbice in v otroški vrtec je v pondeljek, dne 14. septembra od 8. do 10 ure, v II., III. in IV. razred obeh vadbic

v sredo, dne 16. septembra

od 8. do 10. ure v dotičnih učnih sobah.

B. Ker ni več prostora, ne bo v začetku šolskega leta 1908/09 sprejemnega izpita za I. letnik moškega in ženskega učiteljskega.

C. Gojenci in gojenke, ki so bili sprejeti meseca julija v I. letnik in dozdanji gojenci II., III. in IV. letnika se zglase

v sredo, dne 16. septembra

in sicer gojenci ob 8. uri, gojenke ob 2. uri.

Ponavljajni izpiti so v sredo, dne 16. in v četrtek, dne 17. sept.

Na žensko učiteljske se gojenke nanovo ne sprejemajo, ker ni prostora.

Šolsko leto 1908/09 se prične v petek, dne 18. sept. s slovesno sv. mašo

Ravnateljstvo c. kr. moškega in ženskega učiteljske v Ljubljani.

2192 2

Jesenske kakor zimske obleke

površnike, suknje in dežne plašče za gospode in dečke po izredno nizkih in stelnih cenah priporoču

Najnovejši pariški in dunajski modeli za dame in deklice

konfekcijska trgovina **A. Lukič**

Ljubljana, Pred škofijo št. 19.

C. kr. prva drž. gimnazija

v Ljubljani

Tomanove ulice št. 10, zrazen „Narodnege doma“.

Na c. kr. prvi državni gimnaziji se prične šolsko leto 1908/1909 s slovesno službo božjo v domači kapeli

dne 18. septembra 1908.

Nanovo vstopajoči učenci se bodo vpisovali za prvi razred dne 15., za ostale razrede 16. septembra od 9. do 12. ure.

Učencem, ki so doslej obiskovali ta zavod, se je zglasiti dne 17. septembra dopoldne.

Natančnejša pojasnila se čitajo v naznanilu v šolskem poslopju.

Po naredbi c. kr. dež. šolskega sveta z dne 28. avgusta 1894, št. 2354 se smejo učenci, ki po svojem rojstvu ali po rodbinskih razmerah pripadajo c. kr. okrajnim glavarstvom v Črnomlju, Kranju, Novem mestu in Radovljici in okrajnim sodiščem v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Višnji gori, v ljubljansko gimnazijo sprejemati samo po dovoljenju c. kr. dež. šolskega sveta. — Dotični roditelji naj si torej pravočasno izposlujejo to dovoljenje.

Ravnateljstvo c. kr. I. državne gimnazije v Ljubljani

dne 31. avgusta 1908.

2139 3-2

Zlato svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobozdravst. sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj O. Seydl

Ljubljana, Spital-Stritar, ul. 7

Najboljša krma za pse je in ostane **Fattingerjev kolač za pse**

ki je med vsemi krmili najboljše sestavljen in najbolj redilen. 50 Kg K 23.—, 5 kg pošt. prosto K 3-20.

Fattingerjev Puppy Bisquit za mlade pse, 50 kg K 26.—, 5 kg pošt. proste K 3-50 Prospekte pošilja zastonj tovarna za pat. kolače za pse in krmo za perutnino Wiener-Neustadt. — Nad 250 prvih cen. Fattingerjeva krmila se izdelujejo pod živinozdr. nadzorstvom. 467 26-15

Zahtevajte zastoj

in franke moj veliki, bogato ustrojeni glavni cenik z nad 3000 slikami vseh vrst ur, zlatih, srebrnih in starih ur, kakor tudi vseh vrst satenih starih in srebrnih, gub-benega orožja, klesane in najnovejša blaga po izvršnih tovarniških cenah.

Nikol remont. ura	K 7-—
izvir. izvir. „Roskopf“ pat. ura	9-—
registr. „A. dier Roskopf“ satel. rem. ura	7-—
Goldin rem. ura „Luna“, kolesje s dvojnimi plaščem	8-50
svob. rem. ura „Oleto“	8-50
„ dvojni plašč	10-50
„ sklop. verižica s ručico na pero in karab., 15 gr. težka	2-50
urica s kolescem K 2-50, bučlika K 2-50, kuhinjska ura K 2-50	10-50

Za vsebuje vse tovarne znamenje!
 — Morda rabiš! Zanimaj se, ali denar uspeš!
 — Prva tovarna za ure Hansa Konrad, s. in ka. dvorni založnik v Mostu (Brax) 654, Čaika. 8315 1-4

Slavnostna himna zlatomašniku svetemu Očetu, papežu Piju X.

za mešan ali moški zbor, spremljavo orgelj ali orkestra zložil

Ignacij Hladnik.

Cena partituri 60 h, posamni glas 10 h, instrum. glasovi v prepisu 2 K.

1835 5-—

HISA

v Praprotnem p. Zidanem mostu z velikim sadnim vrtom, hlevom, podom, zidanim svinjakom in kovačnico z vsem orodjem, pripravna za vsako, posebno za gostilničarsko obrt, ležeča ob okrajni cesti, ki vodi na Krško, se pod zelo ugodnimi pogoji proda. Natančnejše se poizve pri lastniku **Janezu Fišter** v Praprotnem št. 1, ali pa v pisarni dr. **M. Piroa**, odvetnika v Ljubljani. 2161 3-—

Podružnica v Spjletu.

Delniške glavnice 11 K 2.000.000. 11

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice števil. 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po

4 1/2 %

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst po kulantnem kurzu.

Podružnica v Celovcu.

Rezervni fond 1.000.000.